İKTA DERGİSİ

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları

Yıl: 2 • Sayı: 4 • Şubat 2026

0 000310 855123

Üç Resim ve Düşündürdükleri / 1

Başlarken / 3

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler
BORA DURMUŞ */ 4*

Maraş Yıkılıyor
SERDAR YAKAR */ 6*

İnsan Kitap ve Topluma Dair Güzel Sözler / 8

Deprem Sonrasında Bizzat Gördüklerim ve Düşündüklerim
AHMET SANDAL */ 9*

Unesco Edebiyat Şehri Kahramanmaraş'ın Edebiyat Yolculuğu
ALİ AVGIN */ 13*

Vatana Hizmet İçin Analar Görev Başına
HAŞİM KALENDER */ 15*

Altı Şubat Geldiğinde / 17

Kahramanmaraş Büyük Depreminde Toprağa Verdiğimiz Sevdiklerimiz / 18

Yalnızlık / "Aman Komşular Duymasın"
ALİ KÜÇÜKDAĞLI / 19

Bir Ferahnâk Beste
CELALETTİN KURT / 21

Yunus Emre'nin Benüm Cânum Uyunukdur Şiirini Tahmis
TAYYİB ATMACA */ 22*

Dipten Gelen Dalgalar
AHMET SÜREYYA DURNA */ 24*

İnsan Kitap ve Topluma Dair Veciz Sözler / 25

Ruhumla Âmentümü Konuştum
HANİFİ YILMAZ */ 26*

Huzurlu Aile ve Güvenli Toplum Oluşumunda Sanatın ve Mesleki Eğitimin Önemi
SAİM SAĞLAM */ 29*

Aileyi Korumak
NURAY ALPER */ 30*

İstanbul Belediye Başkanı ve Neyzen Tevfik
ŞAKİR DİCLEHAN */ 32*

Röportaj: "Gönüllü Sosyal Faaliyetler İnsanın Kendine Karşı Sorumluluğudur" / 34

K'âlem
BÜŞRA ERSÖZ */ 38*

İş Hayatında Sessiz Şiddet: Mobbing, Güç ve Normalleşen Adaletsizlik
Av. İLAYDA AYASUN */ 39*

Tarumar / 41

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları (İKTA-DER) Derneği Faaliyetlerinden Kareler / 42

PiXON

Yapay Zeka ile Akıllı Sistemler

Veriyi anlamlı içgörülere dönüştüren yapay zeka çözümleri geliştiriyoruz. İş süreçlerinizi hızlandıran, maliyetleri azaltan ve rekabet gücünüzü artıran akıllı altyapılar kuruyoruz. Karar alma mekanizmalarınızı güçlendiren analiz ve tahmin modelleriyle işletmenizi bir adım öne taşıyoruz. Ölçeklenebilir ve güvenli mimarimiz sayesinde büyürken performanstan ödün vermiyorsunuz.

Yenilikçi Yazılım Çözümleri

İş süreçlerinizi hızlandıran, modern ve ölçeklenebilir yazılım altyapıları geliştiriyoruz.

Güvenli ve Stabil Sistemler

Veri güvenliğini öncelik haline getiren, kesintisiz çalışan altyapılar kuruyoruz.

Global Düşünün Dijital Büyüyün

Çoklu dil ve çoklu tenant destekli sistemlerle sınırları kaldırıyoruz.

www.pixon.com.tr

pixonyazilim

linkedin.com/company/pixonyazilim

0 (850) 335 1646

Avşar Mahallesi, Batı Çevre Yolu Bulvarı, KSÜ Teknokent No:5
Onikişubat/Kahramanmaraş

Üç Resim ve Düşündürdükleri

Dergimizin ilk sayısında ilk sayfada Derneğimizin Logo'su çerçevesinde, "bir resim ve düşündürdüklerini" belirttik. Dergimizin ikinci sayısında şu niyet beyanımızı açıkladık: "Bundan sonraki her aylık sayımızda da ilk sayfada bir resim olacak ve resmin altında düşündürdüklerini yazacağız. inşallah." Bu minval üzere gidiyoruz ve Dergimizin ikinci sayısında da üç tabloyu tek bir resim halinde yayınlamış ve o resim üzerinden düşündüklerimizi açıklamıştık. Dergimizin üçüncü sayısında da ön kapakta bir harita (Misak-ı Milli Sınırlarının yer aldığı bir harita) yer almış ve "Bir Harita ve Düşündürdükleri" başlığı altında görüşlerimizi açıklamıştık.

Evet, Dergimizin dördüncü sayısında "Üç Resim ve Düşündürdükleri" başlığı altında görüşlerimi açıklıyorum.

Önce bu iki resmi belirtelim.

Birincisi, Kahramanmaraş Büyük Depreminin (Asrın Depreminin) ilk günü, 6 Şubat 2023 günü sosyal medya platformu Facebook'ta yayınladığım bir mesaj bu. Mesajın altında da Kahramanmaraş Merkezden bir resim var. Bu resim depremden hemen sonra çekilmiş bir resimdir. Depremin büyük zararı ve vermiş olduğu yıkım resimde belli oluyor.

Esasında bu resim ve resmin üzerindeki mesajım her şeyi ifade ediyor.

İkinci ve üçüncü resimde de yine büyük hakikatin bir ifadesi var.

Depremin merkezi Pazarcık. Yani doğduğum ve yetiştiğim ilçem Pazarcık'ta yıkılan Pazarcık Tarihi Tren İstasyonunun depremden önceki ve sonraki hali bulunmaktadır. Ve Pazarcık İstasyonu, benim çocukluğumun adeta en odak noktası olmuş bir yerdir. Çocukluğumuzda biz o istasyonda ve etrafındaki ağaçlık-mesire alanı gibi yerde, arkadaşlarımızla birlikte gezer, oynardık. Orayı bir oyun parkı gibi görürdük. Zaten benim çocukluğumda, yani 1970'li yıllarda Pazarcık'ta çocuk parkı da yoktu.

Depremde birçok yerin yıkıldığı gibi Pazarcık Tren İstasyonu binası da yıkıldı. Adeta çocukluğumun bir kısmı da yıkıldı. Evet, ben o resme baktıkça çok hüzünleniyorum. Çocukluğumun anıları geliyor gözümün önüne.

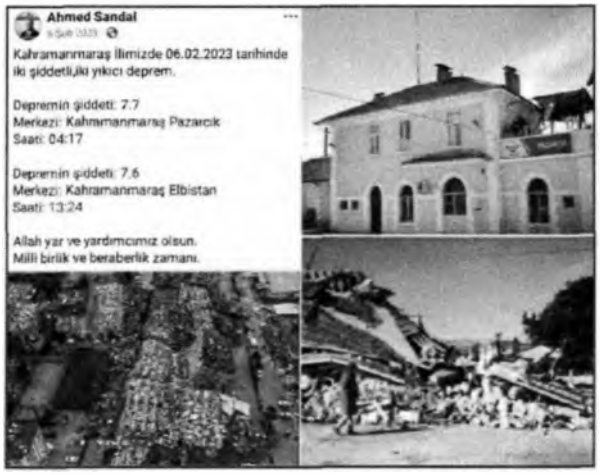

Bazen çok söz söylemeye gerek duymazsınız. Birkaç resim her şeyi ifade eder ve sizin anlatmak istediğinizde sayfalar dolusu anlatacağınızı, bir resim, bir küçük sayfada anlatır.

Ön kapak resminde bir de şiir var. Bu şiir Dergimizin Başyazarı Kahramanmaraşlı Şair Yazar Ali Küçükdağlı Hemşehrimize ait küçük bir şiirdir.

"Asuman ağlıyor, gözleri yaşlı.
Yüreğinden hançerlenmişçesine.
Arzı ıslatıyor, teselli için.
Üzerine bir yük binmişçesine."

Burada Asuman, yani Gökyüzü, depremin, toprağın, yani yeryüzünün kalbine saplanmış bir "hançer gibi" olduğu ve bu duruma Gökyüzünün ağladığı şeklinde bir betimleme var. Gerçekten de deprem yağışlarla birlikte geldi. Deprem sorasında hem kar hem de yağmur yağıyordu.

Evet, bu resimler, bu şiir her şeyi anlatıyor.

Dergimizin bu sayısı Şubat sayısı olduğu için, Kahramanmaraş Büyük depreminin üçüncü yılına denk geldiği için, Dergimizde depremle ilgili resim, şiir ve yazılar bulacaksınız.

Başlarken ben gariban bir şair yazar olarak, Depremin Merkezi Pazarcık'ta büyümüş ve Kahramanmaraş ve Pazarcık sevdalısı bir insan olarak, tüm Ülkemizin ve Anadolu'muzun Aşığı bir kişi olarak şöyle dua ediyorum:

"Ey Allah'ım! Ey Yüce Rabbim! Bizleri iki cihanda emin kıl ve sağlık ile afiyet ve selamet içerisinde yaşat. Bizlere hiçbir musibet ve afet verme. Bizleri sel, deprem, heyelan, trafik kazası, herhangi bir kaza, zararlı herhangi bir olay ya da bela ile karşılaştırma. Bizleri hıfzet ve sakla. Senin koruduğuna elbette hiçbir olay ve hiçbir kimse zarar veremez. Sen "Ya zel Eman" diyerek sana sığınanları, dergahına alır, katına yükseltir ve en emin yerde saklarsın. Bizler "Ya zel Eman" diyoruz ve senden yardım ve medet bekliyoruz. Vesselam.

İNSAN KİTAP VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI (İKTA) DERGİSİ

"İnsan, İlim, İrfan, Kitap, Kültür, Eğitim ve Toplum"

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği adına
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ahmet SANDAL

Başyazar
Ali KÜÇÜKDAĞLI

Yıl: 2
Sayı: 4

Abone Bilgileri
Dergimize abone olmak isteyenlerin, 1 yıllık abonelik ücretini aşağıda belirtilen IBAN numarasına peşin olarak yatırmaları gerekmektedir.

Abone Bedeli
Aylık: 100 TL
Yıllık: 1.200 TL

Banka Hesap Bilgileri
Banka: Türkiye Emlak Katılım Bankası
Şube: Kızılay Şubesi
IBAN: TR93 0021 1000 0008 1440 1000 01
Açıklama: Ad Soyad – Dergi Aboneliği

İdare Yeri
Beştepe Mah. Zübeyde Hanım Cad. No:56/5 Azaflı İş Merkezi
Yenimahalle /Ankara

Tasarım ve Baskı
ARCS Matbaa Sertifika No: 49427
Zübeyde Hanım Mah. Sebze Bahçeleri Cad. No: 74/101
İskitler /ANKARA
Basım Tarihi: Şubat 2026

ISSN: 3108-5512

E- Posta: insankitaptoplum@gmail.com

"Bu dergideki yazıların idari ve yasal sorumlulukları yazarlarına aittir."

Başlarken

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Ahmet SANDAL

Dergimizin dördüncü sayının çıkmasını nasip eden Yüce Rahman'a (cc) hamd ediyor, İki Cihan Sultanı, Sevgililer Sevgilisi Peygamberimiz Hazreti Muhammed'e (asm) salat ve selam arz ediyorum.

Dergimizin bu sayısında da "İnsan Kitap ve Toplum" bağlamında yine yazılar, sözler ve şiirler bulacaksınız.

Dergimizin bu sayısı Şubat Ayına denk geldiği ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Büyük Depreminin yıldönümü olduğu için bu sayıda, deprem ile ilgili, depremin teknik ve soysal yönünü anlatan bazı yazılar okuyacaksınız. Tabi Dergiyi tamamen de deprem yazılarıyla doldurup sizleri bunaltmak istemedik. Elbette başka yazılar da Dergimizin bu sayısında yer alacak.

Dergimizin yazarları kendileri açılarından önemli gördükleri hususları yazarak, fikirlerini beyan ederek, önemli hususlara dikkat çekecekler. Gerçekten de yazmak dikkat çekmektir, yazmak hatırlatmaktır.

Bu vesile ile Dergimizin ilk üç sayısından sonra, yani Dergiciliğe başladıktan sonra, başımıza gelenleri de "başlarken kısmında" bir darb-ı meselle (Hazreti Mevlana'nın Mesnevisinde geçen bir darb-ı meselle) anlatayım.

Hazreti Mevlana'nın Mesnevi'de bir fil hikayesi vardır. Karanlık bir odaya "fil" konur. Tabi o zamanki halk, fili hayatlarında hiç görmemişlerdir. Fil Hindistan'dan getirilmiştir.

Karanlık bir odada, insanlara derler ki, "bu odadaki şeyi tanımaya ve tanıtmaya çalışın. Filin ayağın tutan "bu bir odun" demiş. Sırtını tutan "bu bir tahta" demiş. Kulağını tutan "bu bir yelpaze" demiş. Kuyruğunun ucunu tutan "bu bir fırça" demiş.

Herkes tuttuğu yere göre, basit bir tarif yapmış. Kimse o karanlık odada, fili bir bütün olarak tarif edememiş.

Şimdi bu hikayeyi niye anlattım?

2 aydır Dergi çıkartıyoruz ve halkımıza bedava dağıtıyoruz.

Dergiyi eline alan bir Tıp Profesörü "besmeleyi" gösterip "bu Dergi taraflı Dergi' dedi. Bir başka Profesör "bu dini bir Dergi" dedi. Bir Genç İş İnsanı "bu Dergi Milliyetçi bir Dergi" dedi. Bir başka kişi "bu Dergi bir tasavvuf Dergisi" dedi.

Ah, ah, ah, sığ bakışlar, basit tanımlamalar ah.

Bu Dergiyi böyle parça parça tanımlamayın. Bütününe bakın bu Derginin. Bu Derginin çıkarılmasındaki maksada bakın.

Halbuki, elinizdeki bu Derginin ne olduğunu bana sorsalardı. "Takva yolunda yürümeye çalışan ve bu Ülkede "huzurlu aile ve güvenli bir Toplum" için çaba sarfeden bir insanın eseri" diye tanıtırdım.

Konulara neden bütüncül bakmayıp da yalnızca bir tarafa, yalnızca bir parçaya göre değerlendirme yapıyoruz?

Bu önemli hatırlatmayla, Dergimizdeki yazı, şiir ve sözlerin tefekkür yolculuğuna bir kez daha çıkalım.

Başlarken kısmında dualarımız olacak.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Büyük Depreminin üçüncü yılında tüm Deprem Şehidlerimizi rahmetle anıyorum. Mekanları cennet, ruhları şad olsun. Yaralılara şifalar diliyorum. Yüce Rabbim (cc) bu Ülkeye ve hiç bir Ülkeye bir daha felaket ve musibet yaşatmasın. Yüce Rabbim hepimizi korusun. Amin.

Şubat Ayı aynı zamanda, Kahramanmaraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunun da (12 Şubat 1920'nin de) yıldönümünü de içerisinde barındırır. Bu vesile ile bize bu Vatanı emanet eden ve canıyla-kanıyla bu Vatanı savunan kahraman ecdadımızı bir kez daha rahmetle anıyor, tüm şüheda ve gazilerimize Fatiha gönderiyorum. Allah (cc) bu Kutlu Devlete ve bu Asil Millete yokluk vermesin. Amin.

Bora DURMUŞ
Jeoloji Mühendisi ve MTA Görevlisi.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler: Fay Mekanizması, Yer Hareketi Özellikleri ve Yapısal Hasar Açısından Teknik Bir Değerlendirme

İzmirdar, 6 Şubat 2023 Pazartesi günü erken saatlerde, Türkiye'nin güneyindeki Kahramanmaraş ilinin Pazarcık ilçesinde çöken bir binada mahsur kalanlara ulaşmaya çalışıyor. (Uluslararası Bir Haber Ajansı)

Özet

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'nin güneyinde meydana gelen Mw 7.7 ve Mw 7.6 büyüklüğündeki Kahramanmaraş merkezli depremler, ardışık ana şokları ve geniş yüzey kırıkları ile dikkat çeken nadir sismik olaylardandır. Depremler, Doğu Anadolu Fay Zonu üzerinde gelişmiş olup yaklaşık 300 km'den fazla fay segmentinin kırılmasıyla sonuçlanmıştır. Bu çalışmada, söz konusu depremlerin tektonik ortamı, faylanma karakteristikleri, yer hareketi özellikleri, zemin etkileri ve yapı performansı mühendislik bakış açısıyla ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, yakın fay etkisi, zemin büyütmesi ve yapı kalitesinin deprem hasarı üzerindeki belirleyici rolünü açıkça ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: 6 Şubat 2023 Depremleri, Doğu Anadolu Fayı, Yakın Fay Etkisi, Zemin Büyütmesi, Yapı Hasarı

1. Giriş

Türkiye, Alp-Himalaya orojenik kuşağı üzerinde yer almakta olup aktif tektonik rejim altında bulunan ülkelerden biridir. Tarihsel ve aletsel dönem verileri, Türkiye'de büyük ve yıkıcı depremlerin tekrar eden bir doğa olayı olduğunu göstermektedir. 6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş depremleri, yalnızca büyüklükleriyle değil, kısa zaman aralığında gerçekleşen iki büyük ana şok ve yaygın yıkım potansiyeliyle dikkat çekmiştir.

Bu çalışmanın amacı, 6 Şubat 2023 depremlerini teknik açıdan inceleyerek, deprem mühendisliği ve afet risk azaltma çalışmalarına katkı sağlayacak temel çıkarımları ortaya koymaktır.

2. Tektonik ve Sismotektonik Özellikler

Anadolu Levhası, Arap Levhası'nın kuzeye doğru hareketi sonucunda batıya doğru kaçış hareketi sergilemektedir. Bu hareket, Doğu Anadolu Fay Zonu (DAF) boyunca sol yanal doğrultu atımlı faylanma ile karşılanmaktadır.

6 Şubat 2023 depremleri, DAF'ın:
•Pazarcık Segmenti (Mw 7.7)
•Elbistan–Çardak Segmenti (Mw 7.6)
üzerinde gelişmiştir. Her iki deprem de yüzey kırığı oluşturmuş ve fay boyunca metreler mertebesinde yatay yer değiştirmeler gözlenmiştir.

3. Depremlerin Sismolojik Özellikleri

3.1 Ana Şok ve Artçı Dağılımı

Depremler, literatürde "doublet earthquake" olarak tanımlanan ardışık büyük depremler sınıfına girmektedir. İkinci ana şok, ilk depremin oluşturduğu gerilme transferi sonucunda tetiklenmiştir. Artçı depremler geniş bir alana yayılmış olup, bu durum bölgedeki kırılma mekanizmasının karmaşıklığını göstermektedir.

3.2 Faylanma Mekanizması

Odak mekanizması çözümleri, her iki depremin de baskın olarak sol yanal doğrultu atımlı karakter taşıdığını ortaya koymuştur. Fay düzlemleri boyunca gözlenen uzun süreli ve yüksek enerjili yer hareketleri, yapısal hasarı artıran temel faktörlerden biri olmuştur.

4. Yer Hareketi Özellikleri ve Yakın Fay Etkisi

Deprem kayıtları incelendiğinde, bazı istasyonlarda ölçülen pik yer ivmesi (PGA) ve pik yer hızı (PGV) değerlerinin, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (TBDY 2018) tasarım değerlerini aştığı görülmektedir.

Özellikle:
•İleri yönlülük (directivity)
•Uzun periyotlu yer hareketleri
•Yüksek deplasman talepleri
çok katlı ve düzensiz yapılarda ciddi hasarlara neden olmuştur.

5. Zemin Koşulları ve Yerel Zemin Etkileri

Hasarın yoğunlaştığı bölgelerin büyük kısmı:
•Alüvyonal zeminler
•Düşük Vs30 değerleri
•Yüksek yeraltı su seviyesi
ile karakterizedir. Bu zemin özellikleri, yerel zemin büyütmesi ve bazı alanlarda sıvılaşma oluşumuna yol açmıştır. Zemin-yapı etkileşimi, yapı hasarının mekânsal dağılımında önemli rol oynamıştır.

6. Yapısal Hasar ve Yapı Performansı

6.1 Betonarme Yapılarda Gözlenen Hasar Türleri

Deprem sonrası saha gözlemleri, betonarme yapılarda aşağıdaki yaygın hasar mekanizmalarını ortaya koymuştur:
•Düşük beton basınç dayanımı
•Yetersiz donatı detaylandırması
•Kısa kolon ve yumuşak kat düzensizlikleri
•Taşıyıcı sistem süreksizlikleri
Özellikle 2000 yılı öncesinde inşa edilmiş yapıların sünek davranış gösteremediği belirlenmiştir.

6.2 Yönetmelik ve Denetim Açısından Değerlendirme

Yeni yönetmeliklere uygun tasarlanmış ve doğru şekilde denetlenmiş bazı yapıların, benzer yer hareketi koşullarında görece daha iyi performans sergilediği gözlemlenmiştir. Bu durum, yalnızca yönetmelik varlığının değil, uygulama ve denetimin de kritik önem taşıdığını göstermektedir.

7. Tartışma

6 Şubat 2023 depremleri, Türkiye'de deprem riskinin yalnızca tehlike değil, aynı zamanda kırılganlık kaynaklı olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Çoklu fay kırılması, yakın fay etkisi ve zayıf yapı stoğu birleştiğinde, hasarın kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

8. Sonuçlar

Bu çalışma kapsamında elde edilen başlıca sonuçlar aşağıda özetlenmiştir:
1.Depremler, Doğu Anadolu Fay Zonu boyunca çok segmentli kırılma ile gerçekleşmiştir.
2. Yakın fay etkisi, yer hareketi taleplerini önemli ölçüde artırmıştır.
3. Zemin koşulları, hasarın dağılımında belirleyici rol oynamıştır.
4. Yapı hasarının büyük bölümü, tasarım ve uygulama yetersizliklerinden kaynaklanmaktadır.
5. Mevcut yapı stokunun güçlendirilmesi, afet risk azaltmanın temel unsurlarından biridir

9. Kaynaklar (Örnek – düzenlenebilir)

•AFAD (2023). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Ön Değerlendirme Raporu.
•Boore, D.M., & Atkinson, G.M. (2008). Ground-motion prediction equations. Earthquake Spectra.
•TBDY (2018). Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği.
•USGS (2023). Kahramanmaraş Earthquake Sequence Technical Report.

Serdar YAKAR
Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi Kültür Müdürü, Şair ve Yazar

Maraş Yıkılıyor

Takvimler bir kez daha Şubat ayını gösteriyordu. Son iki yıldır pandemi dolayısıyla kutlanamayan Kurtuluş Bayramımız içindi tüm hazırlıklar. Şehir baştan başa süslenmişti. 100 yıl öncesinin yıkılmışlığı yürekleri burksa da sonuç zaferle bitmişti. İşte bu zaferdi Maraş'ı kahraman yapan. Ve Maraş bir kez daha kutlayacaktı kahramanlık gününü.

O güne, 12 Şubat'a ne kalmıştı ki şurada…

Tüm bunlar hayata geçmiş ve geçecek olanlardı. Öyle planlamıştık kendi kafamızda. Planların üstünde plan yapan Yaratıcı'nın planı ise bambaşka oldu. 12 Şubat'a yetişemeden yer yarıldı, dağlar yerinden oynadı. Beton binalar secdeye dururcasına eğildi, kalktı.

6 Şubat sabahı 04.17'de başlayan 7.7'lik –ki ona "Asrın Felaketi" de dediler- Deprem Kahramanmaraş'ı hallaç pamuğu gibi attırdı yer ile gök arasında. Koca koca binalar yer ile bir oldu bir anda. Nice canlar sonsuzluk alemine uçup gitti.

6 Şubat sabahı meydana gelen depremler Kahramanmaraş'ın yanı sıra yaklaşık 14 milyon insanın yaşadığı Adıyaman, Hatay, Kilis, Osmaniye, Gaziantep, Malatya, Şanlıurfa, Diyarbakır, Elazığ ve Adana'yı da etkilemişti.

Ülkede 7 günlük yas ilan edildi.

Bölgede elli binin üzerinde vatandaşın vefat ettiği kayıtlara geçti.

Yaşanan artçı sarsıntıların sayısı 40 bini buldu.

Resmi kurumlarca hazırlanan raporlarda 14 milyon kişinin depremden doğrudan etkilendiği belirtiliyordu. Bölgede özellikle yakın zamanda restorasyon görmüş birçok tarihi yapı da dahil olmak üzere 35 binden fazla bina yıkıldı ve 300 bin civarında bina ise ağır hasar aldı.

Deprem sonrası 2 milyondan fazla kişi barınma sorunu yaşarken 5 milyona yakın kişi de farklı bölgelere göç etti.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) deprem sonrası Türkiye'de 658 bin kişinin geçim imkânını kaybettiğini açıkladı.

Kahramanmaraş Pazarcık merkezli deprem Türkiye'nin yanı sıra Suriye, Lübnan, Kıbrıs, Irak, Ürdün, İran, Mısır ve İsrail gibi geniş bir coğrafyada hissedildi ve Suriye'de de binlerce kişinin ölümüne sebep oldu. Yaklaşık 350 bin km2 alanda hasara yol açtı.

Türkiye Cumhuriyeti hükümeti yaşanan depremin hemen ardından 4. seviye alarm ilan edildiğini açıkladı. 102 ülke Türkiye'ye yardım teklifinde bulunurken taziyede de bulundu. 94 ülkeden gelen 141 binden fazla kişi arama kurtarma çalışmalarına katıldı. 30 yıllık aradan sonra ilk kez Türkiye-Ermenistan sınır kapısı da açıldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan komisyon depremin toplam maliyetinin 148.8 milyar dolar olduğunu tespit etti. Bu rakam 1999 Marmara depreminin maliyetinin 6 katından fazla idi.

"Asrın Felaketi"nin yaşandığı bölgeye acil olarak AFAD tarafından yardım çağrısında bulunuldu. Dev iş makinaları ve gıda taşıyan araçlar sanki uçuşa geçmiş gibi yetişmeye çalışsa da depremzedelere, depremzedelerin ümitleri kırılma noktasında idi. Depremin merkezi olmakla birlikte Kahramanmaraş tam bir sahipsizliği yaşıyordu.

Kar yağışı devam ediyordu Kahramanmaraş'ta. Yıkılan ahşap binaların ağaçları yakılarak ısınılmaya çalışılıyordu sokaklıktan çıkmış beton molozlarının gölgesinde. Su musluklarından çamur akıyordu. Depremin öldüremedikleri açlıktan ve soğuktan ölüyordu yanı başımızda…

Bölgede AFAD'ın yanı sıra PAK, JAK, JÖAK. DİSAK, DAK, MEB, Sahil Güvenlik, İtfaiye, Sivil Toplum Kuruluşları ve gönüllülerin oluşturduğu 242.392 personel görev yaptı.

Başta ekskavatör olmak üzere çekici, vinç, dozer. kamyon. arazöz, treyler, greyder. vidanjör vb olmak üzere 13.700 araç görev aldı. Bölgeye 38 Vali, 160 Mülki İdare Amiri, 19 AFAD üst yöneticisi ile 68 il müdürü görevlendirildi. Uluslararası yardımların koordinesi için ise 12 Büyükelçi. 15 Dışişleri Bakanlığı personeline görev tevdi edildi.

Erzincan depreminde 32 bin 968 kişi hayatını kaybederken 100 binden fazla kişi ise yaralanmıştı. Ülke nüfusunun 17 milyon civarında olduğu o dönemde 116 bin 720 bina tamamen yıkıldı. Erzincan depremi can kaybı açısından 20. yüzyılın depremleri arasında 8. sırayı alıyordu. Kahramanmaraş depreminde art arda iki büyük sarsıntı meydana geldi. 75 saniye kadar süren birinci depremde hasar gören binaların, 25 saniye kadar süren ikinci depremde yıkılmaları ya da hasarlarının artması, ülke nüfusunun 86 milyon olduğu bir dönemde 13,5 milyon nüfusun yaşadığı 11 ili kapsayan bir bölgede meydana gelmesi ve çok katlı, bina yönetmeliklerine aykırılıklar taşıyan yapıları etkilemesi nedeniyle Erzincan depreminden farklılıklar gösteriyordu.

Kahramanmaraş depreminin üzerinden üç yıl geçti. İlk günler yapılan yardımlar her geçen gün azalarak da olsa devam etti. Şehirde deprem görmemiş ev yok gibi idi. Acil yıkılması gereken binaların yıkımına başlanıldı. Ağır hasarlı binalar da acil yıkılması gereken binalar arasında idi. Bir de yıkılacak mı kalacak mı belli olmayan orta hasarlı binalar vardı. Hakikatte ise tüm bu binalar deprem görmüş binalardı.

İnsanlar önce çadırlara, sonra konteynırlara ve daha sonra da sanki "bize ne yapsın ölüm" dercesine yıkık binalara taşınmak zorunda kaldı.

Artık ölüm de korkutmuyordu Kahramanmaraşlıyı. Ve Kahraman Maraşlı bu gerçeği ilk kez de yaşamıyordu. 106 yıl önce yine bir Şubat ayında medeni batılıların yağdırdığı top mermileri ile yakılıp yıkılmıştı Maraş.

İnsan Kitap ve Topluma Dair Güzel Sözler

Bir insana başkalarının yanında verilen öğüt, öğüt değil, hakarettir.
Hazreti Ali (KerremAllahu Vecheh)

Bir paranın nereden geldiğini görmek istiyorsan,
nereye gittiğine bak.
İmam-ı Azam Ebu Hanife.

Biz muhabbet fedaileriyiz, husumete vaktimiz yoktur.
Bedizzaman Said Nursi

Zor olan ölümden değil kötülük fikrinden sakınmak ve ondan korunmaktır. Çünkü kötülük, ölümden çok daha hızlı koşar.
Yunanlı Filozof Sokrates

İslam'ı öyle yaşa ki, seni öldürmeye gelen, sende dirilsin.
Sezai Karakoç

İnsani ilişkilerde (beşeri münasebetlerde) ölçümüz şudur "Hüsn-ü zan, adem-i itimat." Yani baştan itibaren insanlara güzel ve "müsbet bir nazar" ile bakmak, ancak tedbiri de elden bırakmamak, hiçbir kimseye de yüzde yüz güvenmemek. Bir ihtiyat payı bırakmak. İşi özü şu, "bu yaşadığımız Dünya'da kimse yüzde yüz melek de değil, yüzde yüz şeytan da değil." Sen tedbirini al yeter.
Ahmet Sandal

Ahmet SANDAL

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Başkanı.

Deprem Sonrasında Bizzat Gördüklerim ve Düşündüklerim

Bu satırların yazarı Kardeşiniz tam depremin merkezi olan İl ve İlçedendir. Aynı zamanda depremle ilgili olan bir kurumda bilfiil çalışmaktadır. Ayrıca şair ve yazardır.

Burada şu hususu belirtmek istiyorum. Bir Pazarcıklı olarak "ben ilçemiz merkezli büyük şiddetli bir depremi bekliyordum. Çünkü ilçemiz özellikle depremden önceki (6 Şubat 2023'ten önceki) son 4 yıldır beşik gibi sürekli sallanıyor, irili-ufaklı depremler ve sarsıntılar meydana geliyordu."

Evet, Kahramanmaraş Pazarcıklı Kamu Yönetimi Uzmanı ve İç Denetçi bir Kardeşiniz olarak, 06.02.2023 tarihinde Kahramanmaraş Pazarcık'ta saat 04:17'de ve aynı gün saat 13:24'te Kahramanmaraş Elbistan'da meydana gelen deprem sonrasında bizzat deprem bölgesine giderek hem vefat eden yakınlarıma taziye ziyareti, hem de Ankara'dan götürdüğümüz yardım TIR'larındaki erzakları dağıtımı için orada, afetin tam merkezinde 3 gün geçirdim. Tabi bu 3 gün boyunca depremle ilgili bizzat gözlemlerde bulundum.

İşte bu yazı bizzat gözlemlerime dayanmaktadır.

Kahramanmaraş Doğukent Girişi

1-DEPREM BÖLGESİNDE BİZZAT GÖRDÜM

1- Kahramanmaraş merkezli olup çevresindeki 10 İli etkileyen depremden hemen sonra deprem bölgesine gittiğimizde Devletin tüm kurumları AFAD ve tüm Bakanlıklar görev başındaydı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hasar tespitine başlamış, yoğun ve kapsamlı olarak sahadaydı.

Sivil Toplum Kuruluşları İHH ve benzerleri görev başındaydı.

Kendiliğinden anında harekete geçen birçok kişi topladıkları yardımlar ile görev başındaydı. Depremin ilk günlerinde gelen yardımların organizasyon ve koordinasyonda sorunlar ve kargaşa vardı. İhtiyaç malzemelerinin ihtiyacı olan yerlere götürülmesi sırasında ilk günlerde maalesef plansızlık gördüm.

2- Millet olarak yediden yetmişe ve her görüşten insanımızı büyük dayanışma ve yardımlaşma gördüm. Kahramanmaraş'a yardım götüren araçların içindeki yardımseverlere ya da deprem bölgesinden ayrılan depremzedelere civar ilçe ve illerdeki yollardan geçerken vatandaşlar tarafından çay ve çorba ikram edilerek yardım edildiğini gördüm.

Depreme yakalanan ve evleri barkları yıkılıp da canlarını zor kurtaran halkımız da büyük teslimiyet, tevekkül ve güven gördüm.

Allah'a teslimiyet ve tevekkül, Devlet'e güven gördüm.

Deprem ile ilgili bilimsel çalışmaları ve bakışları kökten değiştirmesi gereken bir saha ve laboratuvar gördüm.

3- "Deprem öldürmez, malzemeden çalan, çürük bina yapan hilekar müteahhit öldürür" gerçeğinin en acısını ve en şiddetlisini gördüm.

Depremde Kahramanmaraş merkezde daha çok şehrin tarıma uygun yumuşak topraklarında inşa edilen mıntıkalarda (Trabzon Caddesi, Bahçelievler Mahallesi, Stadyum, PİAZZA AVM civarında) yapılan konutların yıkıldığını, dağ yamaçlarında sert zeminde inşa edilen evlerin hasar görmediğini müşahede ettim.

TOKİ'nin Kahramanmaraş'ta yaptığı konutların sağlam ve ayakta olduğunu bizzat gördüm. Bu vesile ile TOKİ yetkili ve görevlilerini mühendisinden başkanına ve işçisinden memuruna kadar bir kez daha tebrik ediyorum.

4- İnsanların evlerini terkederek kafile kafile başka şehirlere gittiklerini, arkada bıraktıkları ne evi, ne eşyayı düşündüklerini, bir kısmının gittikleri yerlerde hemen iş aramaya başladıklarını ve dönmeyi düşünmediklerini, bu durumda, gelecekte hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını gördüm.

İnsanların soğukta ve karanlıkta hayata tutunma mücadelesi verdiklerini gördüm. Arabası ve çadırı olmayanların soğukta ve sokakta kaldıklarını gördüm. Deprem yardımları getiren ekipten 1 günlüğüne ayrıldığım için şahsım dahi Kahramanmaraş ve Pazarcık'ta bir süre açıkta kaldım, bir fırından aldığım bir ekmek ile karnımı doyurdum. Gece olduğunda da Kahramanmaraş'ta müstakil az hasarlı bir evde kaldım.

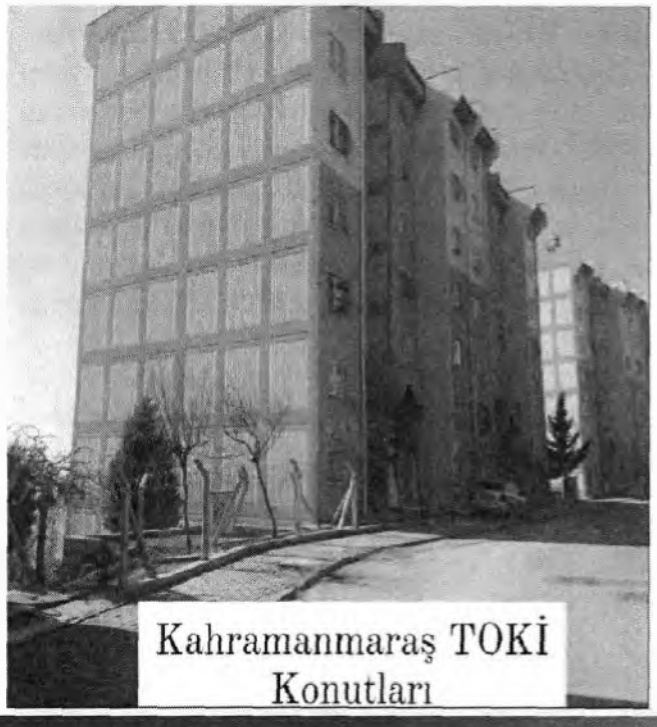

Kahramanmaraş TOKİ Konutları

2-DEPREMDEN İBRETLER

1- Kirada oturduğu evinden depremden birkaç gün önce zorla çıkartılan kiracı ile onu zorla çıkartan ev sahibi deprem çadırındaki sobanın başında birlikte ısınıp birlikte zor şartlarda yaşıyorlar.

"Ne oldum değil, ne olacağım" demeli insan.

2- Depremden önce sohbet konuları, "hangi evi, hangi arabayı aldın, kaça aldın, evin kaç odalı, araban kaç model, kredi mi çektin" üzerindeydi. İnsanlar başka konu konuşmuyorlardı. Tam bir maddiyatçı olmuşlardı.

3- Depremden önce toplumda küslük ve dargınlık çoktu. Baba oğluyla, oğlu babasıyla küstü ve dargındı. Kardeş kardeşe adeta düşmandı. Küslüklerin, dargınlıkların ve düşmanlıkların nedeni mal mülk idi. Deprem sonrası herkes birbirine dost oldu. Çünkü ortada mal mülk kalmadı.

4- "İnsana güvenme ölür, mala mülke güvenme yıkılır" gerçeği birebir ve topluca hissedildi.

Kimsenin kimsesi kalmadı. Kimsenin malı mülkü, evi dükkanı kalmadı.

Güvenilecek ve sığınılacak "tek Allah'tır" gerçeği zihinlerde birebir ve topluca yer etti.

5- Depremden sonraki ilk Cuma namazı kılmak için hazırlık yaptık ve üstü kapalı hiçbir camiide Cuma Namazı kılınamayacağını öğrendik. Cumadan önce de vakit namazları için su bulamadığımız ve namaz kılmak için uygun yer bulamadığımız anlar oldu.

Tefekkür eyledim: "Namaza vaktim yok, Cuma Namazına vaktim yok, iş-güç çok" diyenler deprem sonrası vakitleri bomboş olsa da namazı eda edecek imkan bulamıyorlar.

Kahramanmaraş Doğukent Girişi

3-RUHLARIMIZ ENKAZ YIĞININA DÖNDÜ

1- Bu büyük deprem, öyle büyük bir felaket ki ölümler normalleşti. Duyduğumuz akrabamız ve yakınımızın vefat haberini, tanımasak da bir ailenin 5, 6, 7 ve daha fazla ferdini bir anda kaybetmesini sıradan ve normal görmeye başladık. "Ha öyle mi" diyerek geçiştirmeye başladık. Ölümler karşısında hüzün ve tefekkür içinde olmamaya başladık.

Hepimiz ruhen birer enkaz yığınına döndük.

2- Bu büyük deprem, öyle büyük bir felaket ki ne geçmişi düşünüp sorgulama ve ne de geleceğe bakıp planlama yapacak durumda değiliz. Tam bir bocalama ve bir enkaz gibi bekleme durumundayız.

Gerçekten hepimiz ruhen birer enkaz yığınına döndük.

3- Bu büyük deprem, öyle büyük bir felaket ki her kafadan bir ses çıkıyor. Kim doğru, kim yanlış seçilecek halde değil. Niye böyle oldu? Niye enkaz altında kaldık? Bu soruların ağırlığı da bir enkaz gibi çöktü üzerimize. Belirsizlikler de çöktü üzerimize.

Maalesef, hepimiz ruhen birer enkaz yığınına döndük.

4- Bu büyük deprem, öyle büyük bir felaket ki maddi enkazı, evlerin, binaların enkazını bir yıl içinde kaldırmak mümkün. Ya ruhlardaki enkaz ne olacak? Onu nasıl kaldıracağız? Maddi enkazları kaldırmak için dozer, vinç, kamyon gibi araçlar gerekli. Ruhlardaki enkazları kaldırmak için ne gerekli?

Ah, ah, ah, hepimiz ruhen birer enkaz yığınına döndük.

5- Bu büyük deprem, öyle büyük bir felaket ki gidenlerin canını aldı, kalanların da yaşama sevincini.

Şurası açık gerçek ki, hepimiz ruhen birer enkaz yığınına döndük.

Kahramanmaraş Ulu Camii

4-DEPREMLERDEN KORUNMAK İÇİN ÖNERİLERİM

1- Belediyelerin imar planı yapma ve onaylama yetkileri ellerinden alınmalıdır.

2- İnşaat ve yapım işleri yalnızca bir ticari faaliyet olarak görülmemeli, müteahhitlerin "kamu görevlileri" gibi hareket ettirecek disipliner bir niteliğe kavuşturulması sağlanmalıdır.

3- AFAD Kurumu yeniden yapılandırılmalı ve depremlerde aynı anda binlerce enkazın vukubulacağı gerçeğine göre, gerekirse resmi ve sivil boyutta olmak üzere iki ayrı AFAD kurulup birbirleriyle dayanışma içerisinde çalışması sağlanmalıdır.

4- "Önce Millet, sonra Devlet" gerçeği tüm kamu yönetiminde yer edecek şekilde tüm Devlet Yöneticilerinin yetkileri ve mevkileri (şahsi imkanlar ve forsları) azaltılmalı, görev ve sorumlulukları artırılmalıdır.

5- Devlet, bürokratik formaliteden işler yerine gerçekçi ve tüm halkın ihtiyaçlarına uygun hareket edecek esnek ve etkili bir niteliğe kavuşturulmalıdır.

5- VE

”

dır.

Ali AVGIN

Kahramanmaraş Edebiyat ve Sanat Derneği (MESDER) Başkanı, Şair ve Yazar

Unesco Edebiyat Şehri Kahramanmaraş'ın Edebiyat Yolculuğu

Edebiyat tarihçileri bilir ki bir şehrin coğrafi yapısı ile kültürel dinamikleri arasında muhakkak derin bir bağ vardır. Kahramanmaraş bu bağın somutlaştığı örneklerden birisidir. Kahramanmaraş'ta zor iklim şartları ve fiziki yapı belki de bölgede kapalı bir toplum yapısına neden olmuş olabilir. Şehrin insanları, deli poyrazı, karı, keskin yamaçlı dağları; kadim kültürün mayasıyla da yoğrulunca bu şehir, belki de kendi içinde derinleşen bir düşünüş tarzı geliştirmiş ve evvelden beri, şehir, edebiyat toplantılarının ocaklarında pişen bir kalem merkezi olmuştur. Ahır Dağı'nın sert vakarı ile Aksu Nehri'nin akışkan dinginliği, Maraş edebiyatının "destansı" ve "lirik" karakterinin belirlenmesinde etkili olmuştur diyebiliriz. Şehir, sadece bir yerleşim yeri değil; kelimelerin haysiyet mücadelesine dönüştüğü, imgenin ise bir direniş biçimi olarak kabul edildiği devasa bir kültür ocağı" olarak görülebilir.

Bazı şehirler bulunduğu ülkenin âdeta can damarları olur ve kendi meşrebince yurdunu besler ve büyütürler. Anadolu'nun kalbinde, tarihin ve coğrafyanın kesiştiği noktada yükselen Kahramanmaraş, sadece bir kahramanlık hikâyesinin değil, aynı zamanda kelimelerin, mısraların ve derin bir düşünce ikliminin kalesi olmuştur. Şehir 2025 yılı itibarıyla UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na "Edebiyat" alanında Türkiye'den dahil olan ilk şehir olarak bu köklü mirasını küresel çapta tescil ettirerek vatanına hizmetini ve gıdasını bir üst perdeye taşımıştır. Bu başarı, bir gecede gelen bir unvan değil; yüzyıllardır mayalanan bir edebiyat ekolünün hak edilmiş meyvesidir. Bu miras, bin yıllık bir maziden, günümüze yansıyan kültürel mirastır. Meşhur Arap şairi Mütenebbi, onuncu asırda kaleme aldığı Maraş Kasidesi şiiri ile şairliğini taçlandırdığı tarihi bir hakikattir.

Kendine Bin Yıldan Beri Şiir Yazılan Şehir

Kendine bin yıldan beri şiir yazılan bir kenttin farklılıklarından bahsediyoruz.

Kahramanmaraş'ın edebi genetiği, Selçuklu ve Dulkadiroğulları Beyliği dönemine kadar uzanan geniş bir havzadan beslenir. Şehir, klasik dönemde bir medrese ve irfan merkezi olarak öne çıkarken, halk edebiyatında ise "ozanlık" geleneğinin sarsılmaz bir kalesi olmuştur. Sümbülzade Vehbilerin, Ahmet Kuddusi Maraşilerin, Abdulgaffar Babaların ve daha nicelerinin yaşadığı şehir Kahramanmaraş'tan bahsediyoruz.

Karacaoğlan'ın sevdasından, Âşık Mahzuni Şerif'in toplumsal eleştirisine; Abdurrahim Karakoç'un gönülleri titreten lirik gücünden, Hayati Vasfi Taşyürek'in hikmetli sözlerine kadar bu şehir, her dönemde sözün sultanlarını bağrında taşımıştır.

Bugün UNESCO ağına edebiyat şehri olarak girmekle ülkesine haklı bir iftihar yaşatan Kahramanmaraş'taki edebi zenginliği anlamak için belki de şehrin kültürel arketiplerinden söz açmak gereklidir. Maraş, Dulkadiroğlu Beyliği'nin merkezi olmuş; Osmanlı döneminde de eyalet merkezi olarak varlığını sürdürmesi ile evvelden beri kültür mahfillerinden olarak gelişmiştir. Maraş kültürü, coğrafi konumu ve siyasi ilişkileri onun Memlûklü, Osmanlı ve Safevi kültürlerinin ortak izlerini taşımasına neden olmuştur. Osmanlı Dönemi Tezkirelerine göre tekke şiirinin önemli isimlerinden Maraşî Zade Ahmed Kuddûsî, Halîl-i Meraşî, Elbistanlı Yemliha Zade Mustafa Kamil Efendi, Muîd Zade Muhammed bin Abdulaziz el Meraşî. Sünbülzade Vehbi Efendi, Kurrazade Nadiri, divan şairi, ilim insanları bu coğrafyadan yetişmiştir. Meşhur şairlerimizden bir diğeri Sebkî'dir.Bunların dışında Osmanlı döneminde, Maraş'ta büyük ilim ve irfan insanları yetişmiştir. Fatih devrinin meşhur hattatlarından, Osmanlı hat üslûbunun esaslarını ortaya koyarak yeni bir çığır açan Şeyh Hamdullah Hayreddin Mar'aşî, Saidzâde Mehmed Efendi Maraşî Abdurrahim Efendi, Semin Veli Efendi, Mehmet Şem'î Efendi, İbrahim Evliya Efendi gibi zatlar bunlardan yalnızca birkaçıdır.

İstiklal ve İstikbal: 12 Şubat Ruhu ve Aksiyoner Edebiyat

Medine kelimesinden türemiş olan medeniyet kavramı, bizler için aksiyoner bir inancın medeniyet oluşturmada ne kadar mühim bir kale olduğunun en önemli ispatlarından birisi olsa gerektir. Maraş edebiyatını diğer şehirlerden ayıran en keskin viraj, Millî Mücadele dönemidir. 1920'de sergilenen direniş, sadece askeri bir başarı değil, aynı zamanda devasa bir hitabet literatürü yaratmıştır. Rıdvan Hoca'nın "Hürriyeti olmayan bir millette cuma namazı kılınmaz!" nidası, şehrin edebi damarlarında aksiyoner bir edebiyatın doğuşuna zemin hazırlamıştır. Bu süreçten sonra Maraş yazını, estetik kaygıyı toplumsal namusla birleştiren bir haysiyet mücadelesinin ifadesi olmuştur.

Bir Düşünce İşçiliği: Yedi Güzel Adam ve Mavera Mektebi

Maraş'ta ilim ehli ve şair yetiştirme geleneği Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Necip Fazıl, Cumhuriyet döneminin Kahramanmaraş kökenli kitlelere en fazla tesir eden öncü bir fikir, aksiyon ve mücadele adamıdır. Maraşlılığını yüksek sesle söylemiş, bunu iftihar vesilesi yapmış, hepimizin bildiği "Maraşlılık ruhu"nun oluşmasına, Maraşlının kabuğunu kırmasına öncü olmuş bir şairdir. Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatında Maraş, mistik ve metafizik derinliği modern şiir teknikleriyle birleştiren bir odak noktası olmuştur. Necip Fazıl Kısakürek'in asalet ve çile kokan mısraları, şehrin edebi ruhunun temel taşlarından birini oluşturur.

Bu dönemde Kahramanaraş'taki edebi faaliyetlerin genellikle, bir arkadaş grubunun etkileşiminden ortaya çıktığı görülür. 50'li yıllarda Maraş Lisesinde, Nuri Pakdil, Cahit Zarifoğlu, Özdenören kardeşler, hatta Urfalı M. Akif İnan bu hevesli edebi arkadaş gruplarından biridir ve bugün Türk edebiyatı literatürüne "Yedi Güzel Adam Ruhu" diye nakşedilmiş olan ekolun kurucularıdır.

1950'li yıllarda Maraş Lisesi koridorlarında yankılanan ayak sesleri, Türk düşünce dünyasını kökten değiştirecek bir kuşağın habercisidir. Nuri Pakdil, Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Akif İnan, Alaeddin Özdenören ve Ali Kutlay... Bu isimler, Batılılaşma karşısında "kendi ruh köklerine" dönmeye çalışan bir entelektüel direnişin mimarlarıdır. Cahit Zarifoğlu, "İsmimin baş harfleri acz tutuyor / Bağışlamanı dilerim."

Diyerek; İkinci Yeni'nin kapalı imge dünyasını Müslüman bir metafizikle yoğurmuştur Erdem Bayazıt, "Şehirlerin dışı seni çağırıyor / Gel diyorsun" diyerek; şehrin destansı sesini modern şiire taşımıştır. Rasim Özdenören, Türk hikâyesine ruhsal derinlik ve tasavvufi bir perspektif kazandırırken; Nuri Pakdil, edebiyatı Kudüs'e açılan devrimci bir eylem biçimi olarak tanımlamıştır.

Bugün bir müze-kütüphane olan tarihi Maraş Lisesi, sadece bir okul değil; Pakdil'in koridorlarında şiirler okuduğu, Zarifoğlu'nun ilk dizelerini karaladığı bir ruh laboratuvarıdır. Bu bina, Türk edebiyatının en lirik ve en sert tartışmalarına tanıklık etmiş sessiz bir devirdir

Halk Şiirinden Modernizme

Maraş'taki şiir ve şair kökünün diğer önemli kolu; Karacoğlandan, âşıklık geleneğinden hülasa halk edebiyatı unsurlarından kopup gelmektedir. Hanım hoca, hafize hoca gibi kadın anlatıcılar ve hocalar ile süregelen halk edebiyatı unsurları en güçlü ve modern sesini belki de Abdurrahim Karakoç ile bulmuştur. Onun Ekinözü'nde kısıtlı imkanlar ile bastırdığı "Hasan'a Mektuplar" o günün şartlarında dahi ülke genelinde tanınmış, elden ele dolaşarak ezberlenmiştir. Bu geleneğin diğer tanınmış bir temsilcisi de Aşık Mahsuni Şerif'tir. Karacoğlan çizgisinden Türk şiirinin Dede Korkut'u ünvanını alan kabiliyetli Beyaz Kartal merhum Bahattin Karakoç da önemli bir halk edebiyatı şairidir. Bahattin Karakoç, Dolunay Dergisi, Dolunay Şiir Şölenleri, Dolunay Yayınları ile Maraş'ı yıllarca Türkiye'deki edebiyat gündeminin başına taşıdı. Bugün eli kalem tutan birçok yazar ve şair muhakkak Bahattin Karakoç'un şifahi tedrisatından geçmiştir.

Bütün bu kıymetli kalemlerimiz, fikir insanlarımız, şairlerimiz, yazarlarımız ve ediplerimizle Kahramanmaraş kendine bin yıldan beri şiir yazılan bir kent olarak Unesco tarafından Türkiye'nin Edebiyat Şehri olarak ilan edildi. Kahramanmaraş artık yerel değerlerine sahip çıktığı gibi Türkiye'mizin de şair ve yazarlarını temsil etme makamındadır.

Sonuç olarak Kahramanmaraş; şairi bol, sözü ağır, duygusu derin bir şehirdir. Geçmişin epik destanlarından günümüzün entelektüel derinliğine kadar uzanan bu süreç, şehrin sadece bir yerleşim yeri değil, aynı zamanda bir "dil kalesi" olduğunu kanıtlamaktadır. Bugün Maraş sokaklarında dolaşan herhangi bir genç, aslında o büyük mirasın, o bitmeyen şiir nöbetinin bir parçasıdır. Bu sebeple Kahramanmaraş'ın Unesco yolculuğunu kutluyor, hayırlara vesile olmasını temenni ediyoruz.

Selam ve sevgilerle.

Haşim KALENDER

Kahramanmaraş Afşinli Şair ve Yazar. daha çok halk türü şiirler yazdığı için "Halk Şairi" diye bilinir.

Vatana Hizmet İçin Analar Görev Başına

Bugün şiirden ayrılıp şöyle düz yazıyla bir gezmek istedim. Konu ağırdı. Meselenin kökeni vatan... Ve biz nasıl hizmet ederiz kendimce düşündüm. Aklımca yaşımın, yaşadıklarımın da tecrübesine dayanarak bir şeyler yazma duygusu hasıl oldu.

Ben bunu çocuk yetiştirmek olarak gördüm. Vatana, Dine, Millete, Ahirete en büyük hizmetin "çocuk yetiştirmek" olduğunu düşündüm. Örneğini Ülkemden vermek istiyorum.

Ülkemiz ateş çemberi bir coğrafyada bulunmakta ve düşmanlarla çevrilmiş bir bölgedir. Geriye dönük elli yılına aklım yeter av tüfeği yapamayan bir ülkeydik. Bugün insansız, insanlı hava araçları yapıyoruz. Piyade tüfeklerinin elvan çeşidi var, tank yapıyoruz. Kilometrelerce menzili olan füze yapıyoruz. İsrail'den beş katını ödeyerek aldığımız birkaç insansız hava aracının (o İsrail ki, yazılımını da bize vermiyorlardı) artık alasını yapıyoruz. Maalesef İsrail, aldıkları bilgiyi önce kendileri okuyor, teröristlerini uyardıktan sonra bize haber veriyorlardı.

Ülkenin bütçesiyle biz yıllarca boş dağları bombaladık, Güldüler arkamızdan. Şimdi Dünya ile yarışıyoruz.

Böyle bir hizmeti bulan bir adamı yetiştiren ananın benim içimden gelen, "o ananın eli değil ayağının altı öpülür."

Dönüp bakmak gerektiğini düşünüyorum. Bir tek adam. Elbette destek olanların çok büyük payı var. Gelin görün ki o beyin çok önemli. Evet, bir adam ülkenin kaderini değiştirdi dersem yeridir.

Geldiğimiz noktada ana babalara çok şey düşmekte. İyilik ettiğimizi sanarak kötülük etmekteyiz.

Evlat çok kıymetlidir. Onu üzmek acıların büyüğüdür. Ancak illa her istediğini yapmak onları boş büyütmektir. Yarınlarını çalmaktır, Hayatı öğretmemektir.

"Aman çocuğum, "benim olmadı, senin olsun", aman çocuğum "ben görmedim, sen gör", hatasını görmeyerek başıboş bir gençlik yetiştiriyoruz." Maalesef.

Bu tutum, bu şekildeki bir davranış çocuğu sevmek değildir. Ona yapılabilecek en büyük kötülüktür. Gençler hayatta bihaber yetişmekte, yarın için bir planları programları olmamaktadır.

Diğer bir yanlış, çocukları yarıştırmaktır. "Benim çocuk birinci, yok ikinci, beşinci her neyse ha bire yarıştırılmaktadır." Çocuk, çocukluğunu yaşayamamaktadır. "Yarış atı gibi" beş yaşında başlayıp üniversiteyi bitirene kadar devam etmektedir. Bir şiirimde demiştim

Birçok şeyim yoktu ya, çocukluğum tas tamam
Sabah çıksam dağlardan, akşam ancak inerdim.

Evet, gerçekten öyle değil miydi? "Mesela bir bisiklet alabilmeye hangimizin gücü yeterdi?" "Hangimizin cebinde harçlığımız olurdu?" "Hangimiz istediğini yer, istediğini giyerdi?"

Gelin görün ki, çocukken kendi kıt imkanlarımızla yaptığımız demirden bükme bir çemberle kaç gedik aşardık.

Ya da dağlarda, baharda sümbül, nevruz, çiğdem toplamak nasıl bir çocukluktu. "Şimdilerde hangi çocuk bilir onun zevkini?"

Hürdük, çocukça özgürdük. Ancak eve geldik mi hesap soran Anamız Babamız vardı. Onun için her şeyi ölçülü yapardık.

Benim bu konuda en üzüldüğüm şeylerden biri. Bizim zamanımızda ana baba dışında "konu komşu, mahalledeki büyüklerimiz de hatamız olduğunda bizi ikaz eder, gerekirse bir tokat atardı."

Anamıza, Babamıza demez, diyemezdik. Bir de onlar azarlardı. Anamız, Babamız, o büyüklere büyüğe teşekkür ederlerdi.

Şimdi öyle mi? Birinin bir hatasını görsen azarlasan Babası gelmese, Anası geliyor. Hesap soruyor: "Sen benim çocuğu nasıl azarlarsın?"

Diğer taraftan okullardaki durum: "İçler acısı!"

Öğretmen öğrenciye karışamıyor. Öğrenci yapabildiği her saygısızlığı yapıyor. Hatta üçü beşi bir olup iftira da atarak "öğretmeni tacizle de suçlayabiliyor." Hatta görevinden de attırıyor.

Öğrenci öğretmeni saymalı, çekinmelidir.

Durum artık şöyle: "Öğretmen öğrenciye bağırsa veli okul basıyor." Bu nasıl bir cehalettir.

Bizleri okula kayıt ettirirken Annemiz Babamız elimizden tutar, öğretmene teslim ederlerdi. Üstüne üstlük hocam "eti senin, kemiği benim, evladımı yeter ki iyi yetiştir" derlerdi.

Ha ben şuna da karşıyı: Eli değnekli öğretmenler olmamalıdır."

Yani ortayı bulamıyoruz. Bu şekli de o şekli de yanlıştır.

Aileden başlayan saygı, görgü ve büyük-küçük kavramları, ahlak terbiye gibi kavramlar okullarda öğretilmeye devam edilmelidir. İnsan ne olursa olsun kim olursa olsun, "önce adam olmalıdır."

Bizim zamanımızda hür değildik. Yani çocukken hep izlenirdik. Annemize ve Babamıza söz getirmezdik. Ondandır sigara içemezdik, uyuşturucu bilmezdik "Bir evin çocuğu Anasının. Babasının nerede olduğunu bilir, ona göre davranır ve Annesine ve Babasına söz getirmek istemezdi.

Asıl eğitim, bana göre, büyük büyüklüğünü, küçük küçüklüğünü bilerek herkes topluma olan görevini yerine getirmelidir.

Diğer bir önemli nokta da şu: "Çocuklar, Analı Babalı, ancak öksüz-yetim olarak büyümektedir."

Çağımızda çocuk yetiştirmek basit bir şeymiş gibi görülüyor. Çocuğun Anası Babası çalışmakta ve çocuk tabiri caizse öksüz yetim büyümektedir. Kimisi bakıcıda, kimisi kreşlerde büyüyor.

Kim bakarsa baksın, nasıl bakarsa baksın, ancak şuna inanın: "Ana kucağını tartacak ağırlıkta bir güzellik yaratılmadığına inanıyorum."

"Hani Vatana Millete Bayrağa hizmet değil miydi çocuk yetiştirmek!"

Biz bunu neden unuttuk?

Biz bunu neden basite aldık?

"Üç kuruş eve fazla para girsin" diye kadınlarımızı, Annelerimizi amele ettik.

Halbuki Dünya'nın en zor işiydi çocuk yetiştirmek!

Halbuki Dünya'nın en kutsal işi idi çocuk yetiştirmek!

Ana gibi eğitmen olur mu hiç.

Elbette özel ihtiyaç var ise kadın da çalışır, Anne de çalışır.

Çalışır, ama bazı özel işlerde, Hemşire, Ebe gibi ilerde çalışır.

Çalışmada erkeğe ağırlık verilmelidir.

Madde yani servet, para güzel şey ama her şey değildir.

Çocuklarımızdan birisi uyuşturucu illetine yakalansa ki binlerce vaka var, her şeyimizi feda etmez miyiz?

Ben konuya böyle bakıyorum. Analar illa çocuk yetiştirilmeli, illa analar bilinçlendirilmeli, okumalı ve çocuklarını eğitilmelidir.

Özellikle Analar diyorum. Çünkü Ataların boş sözü yoktur. "Evlat anadan olur. Evlat Anadan görür."

"Hep beraber aydınlık bir geleceğe" diyelim ve çocuklarımız için, iyi yetiştirilmeleri için dua edelim, inşallah.

Vatana hizmet için Analar görev başına. "O görev çocuk yetiştirmektir."

Vesselam.

Ahmet SANDAL
İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Başkanı

Altı Şubat Geldiğinde

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Büyük Depreminde kaybettiğimiz canları rahmetle anarak hatıraları için sesleniyorum.

Yıkıldı şehrim, yıkıldı diregim.
Unutulmaz bu acı, sonsuza değin.
Hüzün yumağına döner yüreğim.
Geldiğinde Altı Şubat, her sene.

Saatler durdu, alt üst oldu, zaman, dem.
Görülmedi böyle afet, böyle deprem.
Titrer dururum, sarsılır ayak, kadem.
Takvimler Altı Şubat'a döndüğünde.

Kaybettim, kaybettim nice canımı.
Toprağa gömdüm hatıramı, anımı.
Görmüyorum etrafımı, hiçbir yanımı.
Geldi Altı Şubat, geldi, geldi yine.

Gece yarısı saat tam dört on yedi.
Diller lal oldu, arz konuştu, söyledi.
İbret aldık mı, ne söyledi, ne dedi?
Saatler Altı Şubat'ı gösterdiğinde.

Hüzün yumağına döner yüreğim,
Geldiğinde Altı Şubat her şene.
Kan çanağına döndü gözlerim.
Geldi Altı Şubat, geldi, geldi yine.
Geldi Altı Şubat, geldi, geldi yine.

Not: Bu şiirim Konya Kahramanmaraşlılar Derneğinin 7 Şubat 2026 tarihinde düzenlediği "Deprem Şehidlerimizi Anma" etkinliğinde sunucu tarafından okunmuş ve bu da şahsımı mutlu etmiştir.

Kahramanmaraş Büyük Depreminde Toprağa Verdiğimiz Sevdiklerimiz.

GÖNÜL ÇEŞMESİ

Ali KÜÇÜKDAĞLI

Ankara İlahiyat Fakültesi Mezunu, Emekli Öğretmen, Şair ve Yazar, Derginizin Başyazarı

Yalnızlık
"Aman Komşular Duymasın"

Merhabalar Kıymetli Dostlar!

Allah'ın (cc) selâmı, rahmet ve bereketi cümlemizin üzerine olsun.

Bu yazımı, sizlerle, çağımızın büyük ve onulmaz hastalığı olan "yalnızlık" sorunun hakkında fikirlerimi paylaşmak (hemdert olmak) üzere kaleme aldım.

Üzülerek belirtmek gerekiyor ki, her konuda olduğu gibi, yalnızlığın da temelinde "insanlık değerlerinin hızla ivme kaybetmesinin" yattığını söyleyebiliriz.

Yazımızın başlığındaki "Aman Komşular Duymasın" sözü, aslında son derece duygu ve düşünce içeren, hatta bünyesinde" ironi" barındıran bir söz ve ifade biçimidir.

Bu sözün söylenişindeki amaç, insan ilişkilerine verilen değer ve komşuluk haklarına olan saygıyı belirtmektir. Yoksa insanlardan ve komşulardan uzak yaşamak değildir. "Komşu, komşunun külüne muhtaçtır" atasözü boşuna mı söylenmiştir. Ancak günümüzde yaşadığımız acı gerçekler, bu sözle örtüşüyor mu? Tabi ki "Cevap: Hayır." Bırakın birbirimizin külüne muhtaç olmayı, komşularımızın "duman tütmeyen bacasından" bile haberimiz yoktur.

Gitgide yalnızlaşıyoruz. Komşuluk ilişkileri bir yana, aynı dairedeki aile bireylerimizden uzak, "odamızda" yalnız yaşıyoruz.

Neredeyse kendimizden kaçar hale geldik. Neden böyle oldu? Düşüne biliyor muyuz? Eğer bir anlayabilsek, düştüğümüz trajik durumu. Belki kurtulmak için bir çabamız olur.

Yalnızlaşmanın can yakıcı yönünü birkaç örnekle açıklayalım: Yıllar önce okumuştum. Dünya sinemasının ünlü simalarından William Holden'ın ölümü ile ilgili yaşanmış şu hadise yüreğimi burkmuştu. Gerçi birçok söylenti vardı -ölüm şekliyle ilgili- ama, en gerçekçi ve yaygın olanı şudur: Evinde yalnız başına ölmüş, aylar sonra farkedilmişti. (Sözde) Uygarlığın beşiği! olan Batı Dünyasındaki bu duyarsızlığı toplumumuzda da yaşamaya ve duymaya başladık.

Birkaç yıl önce vefat eden bir öğretmen arkadaşımın ölüm şekli de bendenizi derinden sarsmıştı. Acı olan gerçek şuydu: Akşamüstü evindeki salondaki bilgisayarının başında Dünya'ya veda ederken, diğer odalardaki eşi ve çocuklarının "O'nun ölümünden saatler sonra haberdar olmasıydı." Düşünün aynı evde, aynı dairedesiniz, eşiniz ya da babanız ölüyor, haberiniz olmuyor. Sözün bittiği yer.

Ne oldu bize böyle? Biz ne uzaklaştırdı birbirimizden?

Cevabı çok açıktı. Yozlaştık, robotlaştık, geleneklerimizden uzaklaştık.

Oysa ne güzel dostluklarımız vardı. Ortak değerlerimiz vardı ve bu değerler etrafında ne güzel paylaşımlarımız vardı.

Basit eşyalarla düzenlenmiş, mütevazı yapıları olan evlerde yaşardık. Fiziksel olarak mesafeler vardı. Ancak, gönüller birbirine çok yakındı.

Avlu duvarlardaki merdivenler ve sofalardaki pencereler akşam yemeklerinde o günkü öğünlerini birer kap paylaşmak için uzatılan ellere aracı olurdu. Zengin komşu ile yoksul komşunun sofrasındaki yemekler aynı olurdu.

Bununla ilgili, öğretmenlik yaşamımdan bir anımı paylaşmak istiyorum. "Bir gün, Avrupalı bir grup genç çıktıkları turnede yolları kesiştiği için çalıştığım okula da uğramışlardı.

Ellerindeki boy resimleri (ince, uzun, tablo gibi resimler) ile balkonlar arası yiyecek resimleri paylaşımlarını anlatıyorlardı. (Yani o geziye katılan Avrupalı gençler, o yıllarda memleketlerinde inşa edilen apartmanlarda balkonlar arası da yakın olduğu için, komşuların birbirlerine balkonlardan yiyecek ikram ederken çekilen resimlerini bize göstererek anlatıyorlardı) Bizim gelenekleri-mizi bize anlatıyorlardı sanki. Nereden nereye? İtalya'nın Roma Şehrinde bulunan kafeteryalardaki "Askıda İçecek" uygulaması bizim tarihimizde ve kültürümüzde bulunan "Askıda Ekmek" paylaşımlarını hatırlatmıyor mu? Şimdi ne haldeyiz? Yoksulun ekmek parasını ödemek şöyle dursun, ekmeğine göz diker olduk. Heyhat!

Son olarak; yukarıda bahsettiğim robotlaşma durumunu ele almak istiyorum.

Teknolojik araçları kontrolsüz kullanıyoruz. Adeta kendimizden geçiyoruz.

Bir reklam filminde izlemiştim. Oldukça yaşlı bir nine, Bayram günleri pencereden bakıyor, ziyaretçilerini bekliyordu. Ama bir türlü gelen olmuyor ve çok üzülüyordu. Yine bir Bayram günü kapısı çalınıyor, kalabalık bir grup ziyaretine geliyordu. Çocukları, torunları, gelinleri ve damatları. Çok mutlu oluyordu. Ellerini öpüyorlar ve salona geçip oturuyorlardı. Her birinin elinde bir cep telefonu vardı. Ne nineyle ilgilenen var, ne de birbirleriyle konuşup sohbet eden var. Nine hayretle onları izliyor, ümitle ve sabırla ilgi bekliyordu. Ne mümkün! Muhabbetten eser yok. Nine içli bir "ah" sesiyle, duygusunu şöyle dile getiriyordu. "Bu Bayram da yine kimse gelmedi!"

Ne kadar acınacak durumlar, bunlar değil mi? Kime ne söylesen, ne anlatsan derdine çare olur?

İşte durum bu kadar hazinli, Değerli Dostlarım!

Bir büyüğümüzün dediği gibi; "Dert bir değil, elvan, elvan."

Şimdi diyebilirsiniz ki, "neden hep sorunlardan bahsediyorsun Kardeşim?"

Savunmak için söylemiyorum.

Ne demişti Atalarımız? "Derdini söylemeyen derman bulamaz. Dertleri ortaya koymak, derman bulmak içindir."

"Yalnızlık Allah'a mahsustur."

"Üzüntüler paylaşınca azalır, sevinçler paylaştıkça çoğalır."

Bunlar birer hakikattir. Biz hakikatleri ifade ediyoruz.

Evet, son söz olarak, "paylaşmanın değerini bildiğimiz, yalnızlıktan kurtulduğumuz huzurlu ve mutlu günlere erişmek dileğiyle. Kalın sağlıcakla, Allah'a emanet olunuz.

BAYRAM SEVİNCİ

Yine geldi, sevenlerin Bayramı.
Paylaşılacak çok şey vardır elbette.
Herkes vuslat için sılaya döndü.
Kalakaldım ben diyar-ı gurbette.

(Ağustos 2012)

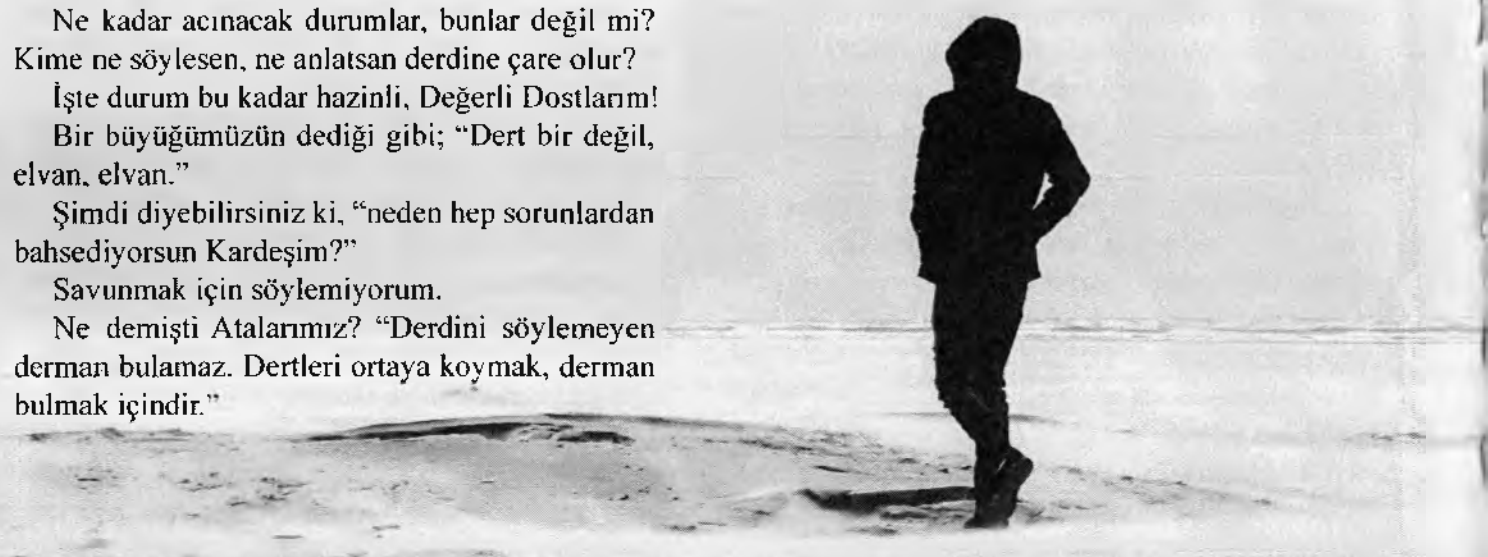

Celalettin KURT
Şair ve Yazar, Emekli Eğitimci

Bir Ferahnâk Beste

O beyaz günün adı gül sürgünü doğumdur
İlk ses, ilk feryatla başlar hayatın cevri
İlk kıpırtı murattır, ilk göz açış onurdur
İlk tebessümde kışlar annelerin gül devri
İlk sarılış pür sevinç, ilk öpücük pür-nurdur

Karanfildir bir beyaz, çocukların çehresi
Annelerin akzambak yüreklerinde açan
Duyuldu mu balaların, menekşeli, ıtırlı sesi
Kelebektir anneler, kanatlanıp da uçan
Bir de adım atsa balalar; evlerinin gelir neşesi

Tenleri süsleyen mücevher gibidir çocuk
Yavrusu uğruna ölümü seçendir anne
Çocuklar gönüllerde açan beyaz tomurcuk
Merhameti, şefkati; kalplere saçandır anne
Çocuklar gül yüzlüdür, çocuklar bir Yusuf'çuk

Değişirler çocuklar, dünya nasıl değişirse
Resim karelerinde günbegün değişirler
Anneler fidanlarını dallarca serpilmiş görse
Hazlanırlar kor-yürek, şahikaya erişirler
Şükranda kalırlar, evlat biraz vefâ gösterse

Uzun, ince bir nefestir, delikanlılık çağı
Daha dikkattedir, bu zamanda anneler
Delikanlar, bu çağda yakarlar kalpte çerağı
Uykular firak olur, dururlar kanda anneler
Yalnızlık uzar gider, titrer kalplerinin durağı

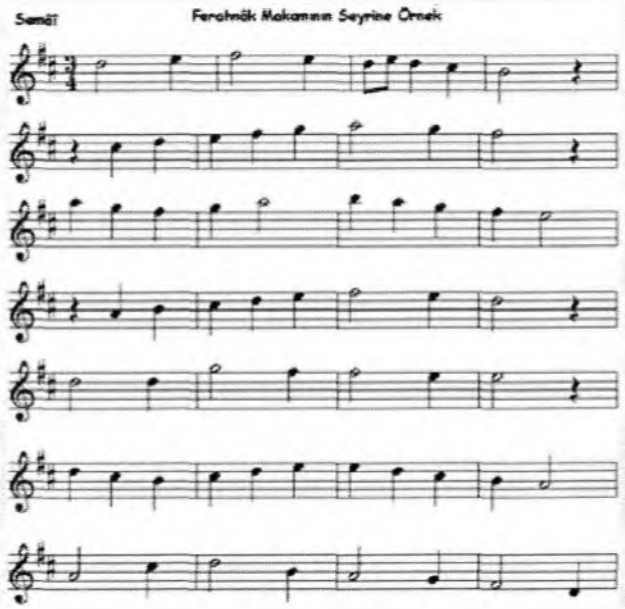

Hayat hercaidir, renk cümbüşü hevestir
Dayandığında yaş, on sekize, yirmiye
Bıyıklar burulduğunda, oğul ayrı nefestir
Kıyamazsın okşamaya, çiçek gibi dermeye
Kızı, kızanı o yaşta latiftir; naif bir sestir

Anne şefkat âbidesi, sevgi kalasının burcudur
Evlat kırkına da varsa, daha çocuktur gözünde
Emzirdiği letafet; temelidir yarınların, harcıdır
Ciğeridir, göz nûrudur her büyüttüğü dizinde
Anne hakkı evladın, ödeşilmez borcudur

O, ak günün, kara günün cevrini sığdırır bir ömre
Hayatın cevri cefâsı son nefesine kadar sürer
Yüreğinden hiç çıkmaz; orkideli, manolyalı cemre
Çilelere, belâlara; her berzâha göğüs gerer
Ve tevekkülle râm olur; Hüdâ'sından gelen emre

Ve anne ve çocuk; biri sabi, biri melek bakışlı
Cem olmuşlar bir yürekte, o yüreği yurt kılmışlar
Göklerden sevgi sağmışlar; pınar-çavlan akışlı
Her ikisi bir olup, bir beyaz murat bulmuşlar
Ve anne, ve çocuk; biri sabi, biri melek bakışlı

Tayyib ATMACA
Şair ve Yazar, Gönevsu Kültür Sanat Edebiyat Dergisi'nin Kurucusudur

Yunus Emre'nin Benüm Cânum Uyunukdur Şiirini Tahmis

Yokluk ateşiyle yandı kor ateşi gördü sinem.
Varlık ile sınanmadan nasıl gülüp de sevinem.
Doğru odun taşımakla gelip geçti onca senem.
Benüm cânum uyanukdur dost yüzine bakan benem.
Hem denize karışmaga ırmak olup akan benem.

Bir barıştıran çıkmadı nefsim ile açık aram.
Halime şükür ederim kaşıdıkça kanar yaram.
Gözümde tütüp duruyor dost kokusu buram buranı.
Irmak gibi ben çağlaram gâh güllerem gâh ağlaram.
Nefsüm cigerin taglaram kibr ü kîni yıkan benem.

Kamil olan yükten saymaz sırtında taşır yarasın.
Yitiğini arayanlar önce kendinde arasın.
Derdi ile dertlenmeyen benimle açsın arasın.
Kırdum bu nefsün çerisin bir itdüm burc u bârûsın.
Pâk eyledüm içerüsin mülketin yuyan benem.

Tutuşur yanar içerim ısınmaya yoktur közüm.
Yetirmeye çalışırım dilimi kanatır sözüm.
Yeryüzünde naçar kaldım hem yetimim hem öksüzüm.
Ben Hazret'e tutdum yüzüm ol 'ışk eri açdı gözüm.
Gösterdi bana kendözüm âyet-i küll dinen benem.

Titre kalbim kendine dön gaflet uykusundan uyan.
Kurtul dünyanın renginden aşkın rengi ile boyan.
Sıramız gelir geçeriz sırat köprüsünde yayan.
Şâh dîdârın gördüm 'iyân gümânsuzın bellü beyân
Kâfir ola inanmayan ol dîdâra bakan benem.

Dünya iki kapılı han biri giriş biri çıkış.
Ezel emirde işlemiş kâinatı nakış nakış.
Ademden beri sürüyor insandan insana akış.
Benüm durur bu cümle iş hikmetile bu yaz u kış.
Ben bilürem yad u biliş urılmasuz duran benem.

Susarak çığlık atarım çıkmaz sesimi bir duyan.
Kervanlar düşümde geçti kaldım dağ başında yayan.
Ömrün güzünde çıkar mı acep hâlimden anlayan.
Bu cümle cânda oynayan tamarlarında kaynayan.
Küllî lisânda söyleyen küllî dîli diyen benem.

Endam aynasına baktım ben bana nazar eyledim.
Har vurdum harman savurdum yanarak türkü söyledim.
Aklım fikrim kara yerde ben bana nettim neyledim.
Nemrûd odın İbrâhîm'e ben bâg u bostân eyledüm.
Küfür yüzinden togıban gine odı yakan benem.

Herkesin elinde pala benim elimde yok çakı.
Taşlanarak ödeyeyim kalmasın kimsenin hakkı.
İçerim yanıp duruyor dumanım kaplar afakı.
Ol Hallâc-ı Mansûr'ıla söyleridüm Ene'l-Hakk'ı.
Hem yine anun boynına dâr urganun dakan benem.

Editörün Notu 1:
Tahmis, bir gazelin her beytinin önüne aynı vezinde ve anlam bütünlüğü içinde üç mısra ilâve edilerek oluşturulan beş-yedi bendlik musammatlara verilen ad.

Editörün Notu 2:
İtalik olarak yazılan kısımlar
Yunus Emre'nin şiirindendir.

Yunus Emre

Ahmet Süreyya DURNA

Şair ve Yazar

Dipten Gelen Dalgalar

Aşığa Bağdat ırak değil can!

Maşuka kavuşmak olunca gâye. Ne büyük bir sermâye. Yollar, dikenliymiş ne kıymeti var! Yollar, mayın döşeliymiş, ne çıkar!

Gönül, ferman dinlemedikten sonra; boşuna zindanlar, prangalar! İşkenceler boşuna! Gül, bülbülüne hasret! Bülbül, gülüne hasret! Şurada ne kaldı ki vakti visâle? Handiyse gonk vurmak üzre saatler! Mekânın eşiğinde, can çekişiyor zaman. Yeşerdikçe yeşeriyor umutlar! Bir bayram hazırlığında kehkeşanlar! Patlama safhasında tomurcuklar!

Kesin kaynak, kutsal haber yorumsuz! A canlar! Müjde gözünüz aydın, bahar gelmede bahar! Mevsimler üstü bahar…

***

Sıklaştıralım saflarımızı kenetleşelim can!

Su bile sızmasın aramızdan! Korudukça birlik ve bütünlüğümüzü... Kimse aşamaz bu ses duvarımızdan! Sığ düşünmek yerine, açalım ufkumuzu! Tutsak olmasın fikrimiz dar kabukta! Nokta nokta bakalım sonsuzluğa! Vuralım mührümüzü âtiye gebe çağa! Dağa! Taşa! Ve de çorak toprağa!

***

"Ey, Mukaddes davam! Kutsal müdafaam! Göğsümde taşıdığım etiketimsin! Enerjim ve hızımsın! Gökte Süreyya yıldızım! Ve her şeyimsin benim!" demelisin can!

"Âlem mi aydınlanır? Buhranlar mı durulur? Sen vücut bulmadıkça! Sen daim olmadıkça! Çekirdek mi canlanır? Şenlikler mi kurulur? Sen karar kılmadıkça! Sen kâim olmadıkça!" tezahüründeki haykırmaları, âleme yaymalısın.

"Şu ulu çınara bak! Şu öksüz pınara bak! Biri utanır olmuş gölgesinden! Biri sessizliğinden!..

Çobanımın kavalı çalmıyor yanık yanık! Nedense günaşırı ıssız yayla yolları! Sokaklarında şehvet kokuyor şehirlerin! Birer anten damlarında köylerin! Açları doyuranlar! Yoksulu kayıranlar göçüp göçüp gitmişler! Mananın membaından bir su içip gitmişler!

Kaybetmiş Anadolu'm eski ihtişamını! Rabbim hayreylesin bizlerin encâmını!" demelisin, evet!

***

Bir çığ uçsun içinde can!

Oynasın yer, yerinden! Bir uğultu belirsin, ah çekerek derinden! Kulak verip dinlediğin bu ses, senin sesin olmalı ve de şöyle makes bulmalı:

"At sürmüştük Karlofça'nın boz kırlarına!
Senin adına!
Destanlar yazmış idik Viyana surlarına!
Senin adına!"
Tarihe tuğrasını vuran ceddim,
Böyle söylüyor ahfadına!"

Akşemseddin Veli'nin, Fatih Sultan Mehmet'in, Ulubatlı Hasan'ın, Yavuz Sultan Selim'in ve Osmanlı akıncılarının; Tuna boylarında yükselen sesidir bu! Aziz şühedâmızın, gül kokan nefesi bu!

***

Öyleyse kimden ne bekliyoruz ey can?

Artık gayr-ı ifâdeye lüzum yok! Ruhu şad olası kahraman ecdadımızın; göğüs gererek. can atarak ve kan dökerek kazanmış olduğu bu kutsal topraklarda; onların kemiklerini sızlatanlara!..

Müslüman mahallesinde salyangoz satanlara!..

Cami avlusuna kadar gelerek, hippi kılığında dans eden yamyam ve tamtamlara!..

Geçmişini inkârla gerçeğe sırtını dönen şarlatanlara!..

Dünyayı kana bulayan Siyonizm'in lanetli şeytanlarına ve küresel iş birlikçilere; "Duuurr!" demek gerekiyorsa, birlik platformunda toplanalım! Çağın düzenbazlarına aldanmayalım! Feraseti elden bırakmayalım!

Sözün özü, hulasa-i vel-kelam... Selam aydınlığa, sabaha selam.

İnsan Kitap ve Topluma Dair Veciz Sözler

Ey Oğul! Haklı olduğun mücadeleden korkma!
Bilesin ki atın iyisine doru, yiğidin iyisine deli derler.
Şeyh Edebali

İnsana sığabilene kainat, kainata sığamayana insan derim.
Pakistanlı Mütefekkir Muhammed İkbal

Müsademe-i efkardan, barika-ı hakikat doğar.
(Fikirlerin çarpışmasından hakikatin kıvılcımları doğrar.)
Namık Kemal

Arı bal yapar ama balı izah edemez.
Şair de şiirin ne olduğunu açıklayamaz.
Necip Fazıl Kısakürek

Ne dostlarımız kabul ettiğimiz derecede iyidirler,
ne de düşman saydıklarımız tahmin ettiğimiz derecede kötü.
Şair Abdurrahim Karakoç

"Bana bir dayanak noktası verin Dünya'yı yerinden oynatayım"
diyen Arşimed, işte sana dayanak noktası:
İmanlı insanın kâlbi. İmanlı bir insanın kâlbi Dünyayı yerinden
oynatacak bir mazhariyete sahiptir.
Ahmet Saadal

Hanifi YILMAZ
Kahramanmaraşlı Şair ve Yazar

Ruhumla Âmentümü Konuştum

Söyle dedi ruhum, Rahman Rahim adıyla
Âmentüne bakalım sendeki iman farkıyla
Ürperdim baştan ayağa sorgulandım
Henüz ömür bitmeden yeniden kurgulandım

Amentü billahi,
Diyerek kalbime baktı önce
Buruşturdu yüzünü imanımı seyredince
Böyle mi olmalıydı seni bir damla sudan Yaratan'ına imanın
Teslimiyetine engeldi işlenen her sinsî günahın
Dedi dostluğu kuramamışsın Yüce Rabb'inle
Ey kulum derken Rabb'in davetti huzuruna
Çalsaydın kapıları inşirah gelirdi ruhuna
Önce tevhid sonra saf ubudiyetti istenen
Uzmüşsün Rabb'ini şükürsüz amellerinle
Nasıl arzederim söyle ben seni bu halinle

Ve melâiketihi,
Çok yakınken bazısı dostluk kuramamışsın
Gaflete yenik düşüp hatırlamamışsın
Çok şikayet var hakkında farkına varmamışsın
Yok saymışsın günahları işlerken
Kiramen Katibîn defterine notlar düşerken
Hesaba katmadın Hafeze Meleklerini
Duymadın seni korurken hassas dileklerini
Şu sırlı kâinât kusursuz yönetilirken
Cebrail'in Mikail'in İsrafilin Azrail'in
İdrak edemedin görevlerini
Bir handı şu dünya yolculuk her dem sürerken
Tek azığın helal haram defterlerindi
Münker Nekir hazır kıta bizi beklerken

Ve kütübihi,
Kalem hikmetlerle emrolunmuştu ezelden
Muhammed'in nûrundan yaratılmıştı
Binbir esma kaza kader yazdırıldı her dilden
Levh-i mahfuz'la korundu sırrı cihanın
"Oku" emriyle tamamlandı âyetleri sûreleri Kur'an'ın
Sayfalarla başladı tebliğ Âdem'den başlayarak
Tevrat Zebur ve İncil kitaptı Kur'an'da ma'kes bularak
Bir yaprak düşmez ki Yaratan'dan habersiz
Yaratılmadı hiçbir şey ölçüsüz ve belirsiz
Bütün kitaplar aciz kaldı önünde son kitap Kur'an'ın
Sordu ruhum bana deryayı denizde nedir senin irfanın

Ve Rusulihî,
Salih idi peygamberler nebî ve resûllerdi
Sıratı müstakîm'de ni'mete ermişlerdi
Âdem'den başladı imtihan nurlu yolda giderek
Muhammed'le son buldu sırtı mühürlenerek
Âdem korudu emaneti zira o safiyullahdı
İbrahim halildi Musa kelimullah
İsa ruhullahdı Muhammed habibullah
"Emri bi'l ma'ruf nehy-i ani'l münker"
Terketmez mü'min cihada koşarak gider
Tebliğdi bütün gaye anlaşılıp yaşanılmasıydı tüm emirlerin
Evvel'den Âhir'e dek göreviydi insü cin olan neferlerin
Seyri bitmeyecek haşre kadar nurlu velâyetin
Seslendi ruhum, senin bu ahvalin neresinde tebliğin

Ve'l yevmi'lâhiri,
Ahiret ki hasat yeridir dünyanın
Beratların verildiği mekandır tüm sınavların
Azap yeridir cehennem yedi kapısıyla
Cennet mükafattır rahmettir sekiz kapısıyla
"Oku kitabını" denir A'dan Z'ye neler yapmışsan
Fâş olur her şey, üzülme dünyada sevapları kapmışsan
"İşte o gün kişi kardeşinden, annesinden, babasından,
eşinden ve çocuklarından kaçar"
Bağlanır elin ayağın tüm azaların konuşur kalırsın naçar
Ben yapmadım diyemezsin aklın dilin tutulur
Ancak beratını sağdan alanlar kurtulur

Ve bi'l kaderi,
Çok derin baktı bana hayatı zorlamayacaktın
Küçük aklınla kafanı örse vurmayacaktın
Ne nedir niçin nasıl sorulmaz
Binbir şüpheyle O kapıda durulmaz
Fatiha'da belirlenmişti görevler bilseydin şayet
Kurtuluşa ruhsattı muhteşem yedi ayet
Rızık kapısı açıktı hükmü yok denilmez orda keşke
Ancak çalıştığının karşılığı bambaşkadır her işte
Teslimiyet İslamdı her daim şükürdü varoluşun
Beden dilinin ispatıdır namazda niyazda her yerde has duruşun
Kalu bela'da verilen ahdin vefasıdır teslimiyetin
Kader bile rahatlar kabul edersen kısmetin

Hayrihî ve şerrihî mine'llâhi teâlâ;
Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hâkkun:
Hayır ve şer Allah'tandır sırrı Zât'ına hastır
Kulun tavrı bunda ancak rıza ve ihlastır
Kimse bilemez hakkında hayır şer nedir
İlim hikmettir susmaktır sabır sırlı perdedir
Hikmete râm olanlar söyle şimdi nerdedir
Günde beş defa hatırlatmıştım size "Kalû bela"yı
Vacib kılmıştım der Rabb'im namazda Fatiha'yı
Diriliş haktır çürüse de tüm kemiklerin
Yaratılır yeniden eşin dostun hem sevdiklerin
O, öldürür ve diriltir zor gelmez hiç şanına
"Malik-i yemiddîn"dir kullarını toplar meydanına
İşte bu din gününün sahibi benim diyerek
Tüm ameller tartılır çaresiz mizana giderek
Ya sağdan ya soldan nice berat verilir
Cennet ve cehenneme hak eden gönderilir

Arzu etti kulundan itiraf istedi bizden
İhlâsa bürünerek söyleriz hem dilden hem özden
Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh, diyerek tevhidinize şahidim
Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve rasulühü..
Muhammed sevgili kulum hem de habibim
Dedim şu ruhuma, işte âmentüm böyle
Çık Rabb'im huzuruna hâlimizi arzeyle
Hem Settarü'l uyûb hem Gaffarü'zzünûb vasfındır Senin
Şefaat-ı uzma'da yüzümü güldür benim
Af kerem sahibidir Rabb'im noksanımızı affeyle
Her zaman ümitvarım Rahman Rahim'sin
Âmentümü kabul eyle Erhamerrahimin'sin

Saim SAĞLAM

Başöğretmen, Ankara Çankaya Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü

Huzurlu Aile ve Güvenli Toplum Oluşumunda Sanatın ve Mesleki Eğitimin Önemi

Toplumun en küçük birimi olan aile, bireyin dünyaya gözlerini açtığı ve temel değerleri kazandığı ilk okuldur. Ancak, ailenin bu işlevini sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmesi, dış dünyayla kurduğu bağın niteliğine bağlıdır. Sanatın sağladığı duygusal derinlik ile mesleki eğitimin getirdiği ekonomik ve sosyal güvence birleştiğinde; şiddetten uzak, huzurlu ve güvenli bir toplumsal yapının temelleri atılmış olur.

1. Ruhun İlacı Olarak Sanat ve Aile İçi İletişim

Sanat, bireyin kendisini ifade etme biçimidir. Sanatla uğraşan veya sanatsal faaliyetlere ilgi duyan bireylerde empati yeteneği gelişir, estetik algı yükselir ve saldırganlık eğilimleri azalır.

Duygusal Paylaşım: Bir ailede sanatın konuşulması veya icra edilmesi, aile bireyleri arasındaki iletişimi güçlendirir. Ortak bir estetik kaygı, çatışmaları yapıcı bir dille çözme becerisi kazandırır.

Çocuk Gelişimi: Küçük yaştan itibaren sanatla tanışan çocuklar, Dünya'yı daha geniş bir perspektifle algılar. Bu durum, ileride daha anlayışlı ve huzurlu ebeveynler olmalarının önünü açar.

2. Mesleki Eğitimin Toplumsal Güvene Katkısı

Güvenli bir toplumun en büyük düşmanı işsizlik ve beraberinde getirdiği belirsizliktir. Mesleki eğitim, bireye bir "altın bilezik" takarak onu üreten bir vatandaş haline getirir.

Ekonomik İstikrar ve Huzur: Mesleği olan bir birey, geçim kaygısını en aza indirger. Ekonomik olarak kendine yeten bir ailede, geçim sıkıntısından kaynaklı şiddet ve huzursuzluk ihtimali düşer.

Suçun Önlenmesi: Araştırmalar, gençlerin mesleki beceriler kazanarak iş gücüne dahil olmasının, suç oranlarını ciddi ölçüde azalttığını göstermektedir. Aidiyet hissi ve üretim tutkusu, bireyi yıkıcı alışkanlıklardan uzak tutar.

3. Sanat ve Zanaatın Kesişimi: Kimlik İnşası

Eskilerin "sanat-ı nefis" dediği estetik kaygı ile mesleki disiplinin birleşmesi, bireye sadece bir iş değil, bir karakter kazandırır. Kendi emeğiyle bir eser ortaya koyan veya bir hizmet üreten kişi, toplum nezdinde saygınlık kazanır. Bu saygınlık, bireyin kendine olan güvenini artırırken, toplumun genel güven iklimini de besler.

"Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir."

Mustafa Kemal Atatürk

Sonuç: Huzurlu bir aile, sevgiyle (sanatla) ve güvenle (meslek/üretimle) kurulur. Sanat ruhu inceltirken, mesleki eğitim hayatı sağlam temellere oturtur. Bu iki unsuru eğitim sisteminin merkezine alan toplumlar, şiddetin azaldığı, güvenin hakim olduğu ve bireylerin gelecek kaygısı taşımadan yaşadığı bir refah seviyesine ulaşır.

Editörün Notu:

"Karun gibi zengin olsan da çocuğuna bir altın bilezik kazandır, ona bir sanatı öğret."

İranlı Mütefekkir Şair Sadi Şirazi

Nuray ALPER

Şair ve Yazar

Aileyi Korumak

Toplumu oluşturan en küçük yapı taşının, insanın biçimlendiği yerdir aile. Dünyaya gözlerini ilk açışıdır, ilk eylemidir; ilk sesi, ilk hecesidir. İlk geçişidir düşüncenin duvarlarından, ilk sessizliğidir.

Hayatın fırtınalı denizlerinde aile bir sığınaktır. Varlığın mayası orada saklanmaktadır. Hippolyte Taine ile gelen süreç karakteri okumaya önce doğduğu ortam içinde başlar. Zamanın, ırkın, çevrenin ehemmiyetini içselleştiren, bilineni dilde resmeden bir eşiktir bu kavşak. Göstergeler bireyin bağımsız bir hususiyet taşımadığını, aile ve çevrenin bir uzantısı olduğunu ispatlar. Nitekim su gibi, hava gibi, toprak gibi anasır-ı erbaanın cüzü olan insan da içinde bulunduğu kaba göre şekil alır. Neyi görüyorsa onu taklit ederek büyür, her taklidin tatbike döneceği şuurunda olmadan yetişip serpilir. Kâinatın aynılaşma yasasından ilk, doğduğu duvarlar içerisinde hisse alır.

Bir memleketin yükselmesini ev ve aile muhabbetine bağlar Charles Dickens.

Özellikle içinde yaşanılan zaman dilimi ailenin toplum bünyesinde daha önemli hâle geldiğini anlatmaktadır. Hanede alınan ilk eğitim ve göreneğin, tabiatla harmanlanarak kişiyi, zemini sağlam yapılar misali nice depreme, fırtınaya karşı kendini muhafaza edebilir bir duruma getireceği, doğru bir okuma yapmanın zaruretini göstermektedir. Anneden kopyalanan merhamet ve özverinin, baba fıtratındaki disiplin ve iktidar kabiliyetiyle birleşmesi temiz nesiller yetişmesine, bu nesillerin de toplumun ihyasında öncü olmasına imkân tanımaktadır. İş ki doğru kararlar alınsın ve uygulama kabiliyeti gösterilsin. Nitekim her inşa farkındalıkla başlar. Bir şeyin tedavisi de fark edilmesine dayanır. Güzel ifade araçlarıyla tezyin edilen bir aile ortamında hürmet, muhabbet, sorumluluk alma bilinci, fedakârlık, empati gibi hassalar zuhur eder.

Medyanın zararlı ışınları, sözün yıkıcı tesirleri sızamaz etten bir duvar misali birbirine kenetlenen aile üyeleri arasından. Köklerine sıkı sıkıya bağlı olmak ve atalarından aldığı geleneği mukaddes bir yazıt gibi kendinden sonrakilerin kodlarına yerleştirme gayretinde bulunmak aile büyüklerinin boyunlarına borçtur. Özellikle büyükanne ve dedelerle evlatlar arasında bir köprü işlevi görmek öncelikli vazifeler arasındadır. Nitekim tecrübeyle yoğrulmuş her nasihat çınarı dalları ve yaprakları ile korur evlatlarını, yaşanmışlıkları ve bilgisi ile zamanına öncü olur. Bu nedenle bir ailenin, yaşayan yaşlılarıyla rabıtasını sağlam kılması, onları evinde ağırlayıp ziyaretlerini aksatmaması; ebedî yurduna intikal edenlerin de hatıralarını canlı tutması yetişmekte olan körpe dimağlara yüksek bir telkin kudreti sunmaktadır.

Yazık ki bugün artık vaktin kıymetini, hayatın bu süratle tükenen sermayesini değerlendiren değil de harcayan gençlik ağırlıklı olarak bilgisayarla, cep telefonu ve tabletle çoğalan ekranlara adanmış, enerjilerini de buraya kilitlemiştir. Çay ve bisküvi eşliğinde yapılan mütevazı sohbetlerin, gaz lambasının büyülü ışığında aktarılan, ezberlense de sıkılma tanımayan masal seslerinin, ekmeği mukaddes bilen yer sofralarının, bölüşülen hayallerin, kitapların, ideallerin, güzel olan ne var ise her şeyin, aldatıcı bir cazibe ile önüne geçen bu görsel şölen sadece vakti emmekle kalmayıp birlikteliklere de ipotek uygulamıştır. Güzelin susturulduğu, suçunsa artık kendini gizlemeye ihtiyaç hissetmediği ve sokaklarda, ekranlarda hatta eğitim ocağı okullarda avazı çıktığı kadar bağırdığı bir ortam içerisinde bugün iyi ve kötüyü birbirinden ayıran sınırlar ihlâl edilmiş; incelik, hassasiyet, merhamet, hoşgörü gibi his dünyamızı değerli eyleyen duygular bir sömürü aracı hâline getirilmiştir. Bunun neticesinde birey parçası olduğu topluma karşı itimadını yitirmiştir.

Suçu ve suçluyu ezber söylemlerle kınamak için bağıranlar da onun yayılmasına hizmet ederek kendi masumiyetlerini kaybetmişlerdir. Gün be gün inşa edilen bu cinnet terörünü göze sokmak, yanlışları bir çözüm önerisi bulmadan yüksek sesle bağırmak sadece kötülüğün normalleşmesine ve çirkin kalıpların toplumda yerleşmesine hizmet etmektedir. Diğer yandan bugün artık din gibi, vatan gibi, ahlâk gibi, millîlik gibi kutsal kavramları kendine ve oluşumlarına isnat eden insanlar ile bu insanların eylem ve söylemleri arasındaki tezat, kelimelerimizin içinin boşaltılmasına, kavramlarımızın tartışmalı hâle gelmesine neden olmuştur. Bu zulmet ortasında milletlerin en değerli hazinesi aileyi muhafaza etmekse her zamankinden daha ziyade bir çaba gerektirmektedir.

Aileyi korumak adına motivasyon haritasını oluşturacak değerler öncelikle saygıya dayalı sağlıklı iletişimin sürekliliğini sağlayabilmekten geçer. Değil mi ki iletişim devam ettikçe kıyıda kalan mevzular aydınlanır; sohbetin, muhabbetin temelini oluşturan birliktelikler yeşerir. İletişim çağında yaşadığımız iletişimsizlik çocukları, bilhassa gençleri cehaletin başıboş sokaklarında dolanmaya, karanlık dehlizlere dalmaya, siyahın cazibesiyle meraklarını sınır tanımaz derinliklerde öldürmeye iterken, aile bireyleri arasındaki söz cimriliği bu itimatsız alanlarda nüfus patlaması yaşanmasına geçit vermektedir. Toplumun üzerini bir sis bulutu gibi kaplayan bu kötücül hastalığın körpe dimağlara sızmasından önce önlem almak, onu tedavi ettirmekten daha konforlu bir iştir. Yazık ki bırakalım hastalıktan önce önlem almayı, günümüzün tüm materyalleri onu davet eder ve destekler bir keyfiyet sergilemektedir. Anne babaların en büyük zaafı bu dikkatsizlik ve dağınıklıktan gelmektedir. Türk İslâm ruhunun emek ve cesareti ile sulanan bu toprakların karakteriyle mündemiç olmak ise ancak yüksek bir sezme ve irade ile mümkündür.

Göz önüne alınması lazım gelen bir diğer önemli husus yasaklamak ve özgür bırakmak arasında bir denge tesis edebilme becerisidir. Zira öfke diline sırtını yaslayan her yasak meseleyi daha cazip hâle getirecek, çocuklarda oluşturduğu tahakküm ise sınırsız bir arzuya dönüşecektir.

Yasakçılık hiçbir dönemde çözüm olmamış, yasaklanan obje, insan ya da eylem zaman içinde büyümüştür. Susturulmaya çalışılan her hareket çığ olmuş; kabul ve saygı görmeden bastırılan her fikir sokaklara dökülmüştür. Tarih bu hakikatin çarpıcı örnekleriyle doludur. Buna mukabil çağın insanı "kendi ayakları üzerinde durmak" ifadesi üzerinden salt özgürlük ekseninde bir kodlama yapmış, doğruyu yanlışı seçme noktasında noksan olan genci kendi cılız iradesiyle baş başa bırakmıştır. Yönlendirme, yardımcı olma, elinden tutma, doğruyu yanlışı anlatma, ayırt etme becerisini geliştirmede yanında bulunma gibi önemli geçişler göz ardı edilmiş, böylece ortaya yaşamın içinde kendi yalnızlığıyla çırılçıplak kalan, dışardan gelen her türlü tesire aç ve açık ruhlar çıkmıştır. Şüphesiz slogan ifadelerle özgürlük çığırtkanlığı yapan ve bir nesli işlevsiz hâle getirenlerin sığındıkları bu liman sadece kendi ideolojik ve felsefî çarpıklıklarına fert arayışından doğmaktadır. Neticede sınırsız bir özgürlük anlayışıyla henüz yolun başında kendi gerçekliğini tanımadan özünden koparılan birey çirkin pazarlıkların merkezinde olmaya açık hâle gelir. Ezcümle içselleştirmeden yapılan dayatmalar gibi sınırsız bir özgürlük anlayışı da toplumu felakete sürüklemektedir. Boğucu bir denetimden ziyade bağ kurabilmek, bastırmak yerine anlamlandırmak, mücadele etmek düşüncesiyle değil yanında olmak bilinciyle yola çıkmak sağlam bir iletişime kapı aralayacaktır.

Aileyi korumanın en mühim basamaklarından birini de şüphesiz komşu ve akraba birliğini sağlamak oluşturmaktadır. Batının zihni bireyi aile ve akrabalarından koparmak, merkezîleştirirken yalnızlaştırmak, bağımsızlaştırmak üzerine tasarlanır. Doğunun kadim ruhu ise birliktelikler, bağlar ve bu beraberliklerin yeşerttiği anlam kuvvetleri üzerine bina edilir. Doğunun ruh iklimine Batı'nın dimağını zerk etme çabası yanlış batılılaşmayı meydana getirdiği gibi asırlık bir medeniyetin genetiğini de bozacaktır.

Şakir DİCLEHAN

Akademisyen, Edebiyatçı, Araştırmacı Yazar.

İstanbul Belediye Başkanı ve Neyzen Tevfik

Yeryüzünde bazı kentler vardır ki bunlar, büyük sanatkâr, bilgin, düşünür ve şairleriyle daha da güzelleşmiş, gelişmiş, serpilmiş ve gün geçtikçe yeni değerlerin katılımıyla, daha bir anlam kazanmış ve daha bir bayındır hale gelmişlerdir.

Fizikî ve maddi imarlarını bir yana bırakacak olursak, manevi açıdan bu şehirlerin gelişmesiyle ilgili geleceğin ruh ve mana mimarları, atılan temeller üzerine güzelliğin kemer ve kubbelerini oturtmak suretiyle yeni oluşumlara zemin hazırlayarak bu amaçla kutsal bir görev ve sorumluluk üstlenmiş ve bazen övgüye dayalı, bazen de yergiyle karışık güzel şiirler kaleme almışlardır.

Büyük ve tarihi şehirler, sanatkâr, mimar, düşünce adamı ve şairleriyle güzeldirler. Bu gerçekten hareketle, aslında Batı dünyasında belediyeler, büyük ustalara ve sanatçılara sahip çıkmakla kalmamış, sanatlarını icra için her türlü imkânı seferber etmiş, sanatın ve sanatkârın destekleyicisi olmuşlardır daima.

İstanbul'un geçmiş tarihinde, bunun bazı güzel örnekleri vardır. Neyzen Tevfik, geçim sıkıntısı içinde bulunduğundan ötürü, İstanbul Belediye Konservatuarı kadrosunda gösterilerek o dönemde kendisine 40 lira gibi bir aylık bağlanmıştır. Serazat ve özgür bir yaradılışa sahip Neyzen, Konservatuara gitse de gitmese de bu aylığını alırmış.

O dönemlerde Vali ve aynı zamanda Belediye Başkanı olan Muhittin Üstündağ'ın, yapmış olduğu on yıllık bir hizmetten sonra, bu görevden ayrılması üzerine (1928-1938) Dr. Lütfü Kırdar, hem İstanbul Valiliğine ve hem de Belediye Başkanlığına atanır. Bu görevi, 12 yıl sürdüren Kırdar, daha sonra,1949'da İstanbul valiliği ve belediye başkanlığından alınarak başka bir göreve atanır. Aynı zamanda İstanbul'a damgasını vuran başarılı Vali-Belediye Başkanlarından biridir Dr. Lütfü Kırdar...

Harbiye Açık Hava Tiyatrosu, Dolmabahçe Stadı, Kongre ve Sergi Sarayı, Mısır Çarşısı Restorasyonu, Zincirlikuyu Mezarlığı, Taksim Meydanı ve Gezi Parkı gibi eserler, Dr. Lütfi Kırdar'ın hizmetleri arasında yar alır.

Her dönemde idarecilere hem övgü dizenleri ve hem yergi söyleyenleri var olagelmiştir. Hüseyin Rıfat, bunlardan biri ve belki de en başta gelenidir. Soyadı kanunuyla "Topuz" soyadını alan, daha sonra bu soyadını başkaları da kullandığı için "Işıl" soyadını kullanmaya başlayan Hüseyin Rıfat, Eserlerinde "Rıfat" imzasını ve "Mazlum" mahlasını da kullanmıştır. 1878 yılında İzmir'de doğmuştur. İzmir Rüşdiye (Ortaokul) ve İdadi (Lise) mekteplerinde okumuştur. Ticaret hayatına atıldıysa da başarılı olamamıştır. Hizmet gazetesinde çalışmaya başlamış, bir süre bu gazetede çalıştıktan sonra İstanbul'a gitmiş ve Eczacılık Fakültesine girmiştir. Diploma alacağı 1902'de öğrenimini yarıda bırakarak Yunanistan'a kaçmıştır.

Rumca bilen Hüseyin Rıfat, burada iki yıl kaldıktan sonra İstanbul'a dönüşünde tutuklanır. ailesinin araya girmesiyle serbest bırakılır ve diploması verilir. İzmir'e giderek "Şifa" eczanesini açar, bu işe de alışamadığından kısa sürede eczanesini kapatır. Meşrutiyet'in ilanından önce İzmir taburlarına katılarak Manastır'a gider ve ardından İzmir'e döner. 1908'den sonra pek çok gazetede çalışır. Seyr-i Sefain (Deniz Trafik Ve Taşımacılığı Meclisi azalığı yaptı, bu meclis kaldırılınca Maarif Matbaası'nda memur oldu. Hüseyin Rıfat 24 Şubat 1954 tarihinde ölmüştür.

Lisede yıllarında gazeller yazarak edebiyat hayatına atılan Hüseyin Rıfat Işıl, ilk şiir ve hikâyelerini Muktebes ve Hizmet gazetelerinde yayımladı. Tokadi-zâde Şekip ve meşhur hiciv şairi Eşref'le tanışıp görüşmesi Hüseyin Rıfat'ın edebiyat hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Bu tanışmanın ardından daha çok hiciv vadisinde manzumeler kaleme almıştır. Aruz ölçüsünden vazgeçerek şiirlerini hece vezninde yazmaya başlayan Hüseyin Rıfat, hezil (şaka, latife) ve hicivleriyle Şair Eşref'in takdirini kazanmıştır.

İbnülemin Mahmut Kemal İnal, Hüseyin Rıfat'ın bu vadideki şiirlerini şu cümlelerle değerlendirir: "Eşref merhumun bütün eserlerini topladığından 'Her padişahın bir vaka-nüvisi olduğu gibi Hüseyin Rifat da benim zırva-nüvisimdir' (zırva-yazanımdır) dermiş. Rifat'ın kıtalarında Eşref'in izleri görülmektedir. Hiciv ve hezil vadisinde- tekellüfsüz söylediği - kıtalar, Eşref'in takdirine layıktır."

Hüseyin Rıfat, yaşadığı dönemde, bir nedenle İstanbul Valisi Lütfi Kırdar'a kızar ve:

"İstanbul'a Vali olan her gelenin,
Kimi dağdan, kimi kırdan geldi."

Beytini kaleme alır. Ancak Dr. Lütfü Kırdar'a yaranmak isteyenler, Neyzen Tevfik'i jurnal ederek, Kırdar'ın aleyhinde bu şiiri yazdığını söylerler. Aslında Hüseyin Rif'at Işıl'a ait olduğu bilinen ve o dönemde dilden dile dolaşan bu beytin, Neyzen'e ait olduğunu yaymaya çalışarak ve onu ihbar ederek Valinin gözünden düşürmeye çalışırlar.

İstanbul'a Vali olarak atanan Dr. Lütfü Kırdar, bu dizelerin, Neyzen Tevfik'in yazdığını düşünüp, İstanbul'un havasına daha yeni intibak ettiği ve Neyzen'in bu yergisinin hoşgörüyle karşılanması gerektiğini de pek bilmediği için, ünlü şairin o dönemde belediye tarafından kendisine bağlanmış olan 40 Lira aylığını kesme cihetine gider.

Tarihte, yergilerle ve övgülerle idarecilere yön vermeğe çalışanlar olmuştur hep. Zayıf karakterler de yavaş yavaş bunun etkisinde kalmış ve kendi normal hayat çizgisinin dışına taşmışlardır.

Kendini kontrol edemeyen, kendi sınırlarını göremeyen, övgülerin ve yergilerin mağlubu bu idareciler, toplum hayatını omuzlamakta zorlanmışlardır zaman zaman.

Gurura düşen insan, olayları bizzat kendi şartları içinde ve bağımsız şekilde pek düşünemez. Böyle durumlarda, farkına varmadan, sadece ve daha çok kendisiyle ilişkili olduğunu düşünür ve idarecilikte tökezlemeye başlar.

Maaşının kesildiği haberini alan Neyzen Tevfik, vilayet özel kalemine giderek Vali'yle görüşmek istediğini bildirir görevlilere. Fakat bürokrasi çarkı, kendi düzeni içinde dönmektedir ve onun Valiyle yüz yüze görüşmesine imkân vermezler ve görüştürmezler kendisini.

Neyzen de sigara paketinin arkasına şu dizeleri yazarak bürodaki görevlilere bırakır ve özel kalemden ayrılır.

"İstanbul'a Vali olan hergelenin,
Kimi dağdan, kimi kırdan geldi."

...

"Bağrıma bir tekme savurdu Vali
Acısından avlu, dere, kır dar geldi.
Koşacaktım doğru mahkemeye fakat.
Bu teşebbüs, Milletime ar geldi.
Bu eşek cilvesini sanma eşek davası.
Zannedersem katıra devr-i idbar geldi.
Tanrının lütfu sanırken olağan işlerini.
Öksüz İstanbul'u katletmeye barbar geldi.
Belediye dubarayla yemimi kesti benim
Neyleyim kancık katıra, tavlada zar geldi."

Maddi zaferlerin ve makamların çok ötesinde ve üstünde, ruhun zaferi vardır insan hayatında. Söz, sadece bir dil bilim kavramı değildir. Özellikle şiir, aynı zamanda, görüş, düşünce, öğreti anlamında ve hizmetinde de kullanılmıştır hep. Kişiliğin en belli başlı ve toplu bir belirtisidir aynı zamanda. İnsanın kendini ortaya koyuşu, meydana dikişi ve gözler önüne serişidir.

Bora Durmuş (Jeoloji Mühendisi, Yazar) Röportajı gerçekleştiren ve soruları yöneltendir.
Alisa Çiçek Akyol (Risk Analiz Uzmanı, Yazar) soruları cevaplayan ve Sivil Toplum Kuruluşlarında (STK'larda) etkili bir şekilde görev alan gönüllüdür.

Röportaj
"Gönüllü Sosyal Faaliyetler İnsanın Kendine Karşı Sorumluluğudur"

Alisa Çiçek Akyol, yıllardır sürdürdüğü gönüllü faaliyetleri, engelli bireyler ve aileleriyle yürüttüğü sosyal projeler, doğa ve insan odaklı çalışmalarıyla sivil toplum alanında fark meydana getiren isimlerden biri. Onun yaklaşımında gönüllülük, bir görev değil; insan olmanın doğal bir uzantısı.

Bu söyleşide ben jeoloji mühendisi, bilirkişi ve araştırmacı Bora DURMUŞ olarak Alisa Çiçek Akyol ile gönüllülüğün anlamını, sosyal sorumluluğun sınırlarını ve toplumla kurulan sahici bağın nasıl inşa edildiğini ve Akyol'un sosyal yönü ile STK çalışmaları üzerine konuştuk.

Soru: Sayın Akyol bizimle söyleşi yaptığınız için çok teşekkür ederim. Öncelikle sizi merak eden okurlarımız için kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Cevap: Hoş buldum. Ben de teşekkür ederim sosyal sorumluluk ve gönüllülük hususlarına önem verdiğiniz için. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Denetim ve Risk Yönetimi bölümünde yüksek lisansa başlarken felsefeye olan merakımla eş zamanlı İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünü okudum. Öncesinde 2008-2019 yılları arasında İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi 2019'dan itibaren de Platform Dergisi için belediye başkanları ve büyükelçiler ile röportaj bölümünü yönetirken eş zamanlı canlı radyo programları yapıp sundum. Şu an bir kurumda risk analiz uzmanı olarak görev yapıyorum. İki yıl okçulukla ilgilendim. Üniversite yıllarında başladığım fotoğrafçılığa gezi ve kamplarla devam ediyorum. Doğa yürüyüşü alanlarına meraklıyım. Seyahat etmeyi, farklı yerler ve insanlar görmeyi çok seviyorum. Seyahat sırasındaki gözlem ve çektiğim fotoğrafları çeşitli haber sitelerine ekliyorum.

Soru: STK çalışmaları hayatınızda nasıl bir yer tutuyor?

Cevap: STK çalışmaları benim için bir "ek faaliyet" değil, yaşam biçimi. Toplumla kurduğum en sahici bağ bu alanda oluşuyor. Leman Gebizli Tüm Engellilere Umut Işığı Derneğinin kurucularındanım. TEMA Vakfı, Uluslararası Tüm Engellilere Yardım Federasyonu (UTEF), İnsan, Kitap ve Toplum Araştırma Derneği üyesi olup Telli Turna Doğa Derneği Etimesgut ilçe temsilcisiyim. Ayrıca etkinliklerde müzisyen bulmak kolay olmadığı için Mamak Belediyesi Türk Halk Müziği Konservatuarına katıldım ve bir yıl gecikmeli mezun oldum. Sonrasında konservatuardaki ekiple çok güzel etkinler yaptık.

Soru: Sizi gönüllü çalışmalara yönlendiren temel motivasyon neydi?

Cevap: İnsanın yalnızca kendisi için değil, başkaları için de sorumluluk taşıması gerektiğine inanıyorum. Bu bilinç çocukluğumdan beri içimde var. Babam bu konulara çok hassasiyet gösterirdi. Rol modelim, kahramanım Babam olunca haliyle onun izinden gittim. Mesela GEA Arama Kurtarma kapsamında Ankara İl Acil Durum Arama Kurtarma Birlik Merkezinde iki dönem uygulamalı arama ve kurtarma eğitimi aldım. TRT Avaz için "Türk Dünyasından İzler" programında seslendirme yapmam Milli Kütüphanede görme engelliler yararına arşive sesli kitap okumamı tetikledi. Çeşitli bakanlık, belediye, huzurevi ve üniversite işbirliği ile farkındalık etkinlikleri organize ettim. Çevremdeki insanlar evimde ayaklarını uzatıp keyif yapmak varken bu yoğun çalışmalardan maddi bir gelirim olmadığı halde kendimi hırpalama sebebini anlamadıklarını her defasında ısrarla söyledi. Tam olarak ben de böyle düşünenleri anlamıyorum.

Soru: Engelli bireylerle yürüttüğünüz çalışmalar sizin için ne ifade ediyor?

Cevap: Bu çalışmalar bana insan onurunun ne kadar güçlü bir kavram olduğunu sürekli hatırlatıyor. Engellilik değil, engellerin varlığıdır asıl sorun. 6 Şubat depreminden etkilenen üniversite öğrencilerine deprem anından itibaren üç yıl mentörlük yaptım. Deprem olduğu andan itibaren günün her saatinde iletişim halindeydik. An be an ne yaşadıklarını gördüm. Onlarla birlikte organize olarak, yardım dağıtımında aktif görev aldık, birbirimizin yaralarını beraber sardık. Gördük ki engellerdi sorun olan engellilik değil.

Soru: Telli Turna Doğa Derneği temsilciliği sizin için ne anlam taşıyor?

Cevap: Doğa ile kurduğumuz ilişki, insanlık sınavımızdır. Doğayı korumadan insanı koruyamayız. Merkezi Muş ilinde bulunan Telli Turna Doğa Derneğinin ilkeli duruşu ve doğaya nazik davranmasını çok takdir ettim. Tam olarak aradığım ortamdı. Ben aralarında olmayı teklif ettim Başkan Kasım AVCI da kabul etti. Muş'taki kuş türlerini, fotoğraflarını, yaşam alanlarını ve özelliklerini kitap haline getiren arkadaşlarımız çok güzel bir eser yarattı. Öyle güzel çalışmalar yaptılar ki, sizin vesileniz ile hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Soru: STK'larda en çok zorlandığınız nokta nedir?

Cevap: İyi niyetli insanların sistemsizlik yüzünden çok yorulması. Gönüllülük sürdürülebilir olmalı. Şimdi burada biz bize konuşuyoruz. Öyle çok etkinlik yaptık öyle çok insana dokunduk ki. Tabii ulaşamadıklarımız da oldu maalesef. Kurumlardan bu etkinlikleri yapacağımız salon için kira isteyenler bile oldu. Toplumu dönüştüren büyük değişimler çoğu zaman sessiz adımlarla başlar. Bir insanın bir başka insanı fark etmesiyle, bir çocuğun elinden tutulmasıyla, bir engelin görünür kılınmasıyla... İşte tam da bu noktada sivil toplum çalışmaları, yalnızca yardım değil; vicdan, eşitlik ve ortak yaşam bilinci üretir. Bu bilinçte olanlar bizden kira isteyemezdi örneğin.

Soru: En çok etkilendiğiniz saha deneyimi hangisiydi?

Cevap: Bir engelli bireyin "Beni ilk kez gerçekten gören biriyle konuşuyorum" demesi. O cümle tüm yorgunluğumu sildi. Güzellik uzmanlarıyla belediye ve huzurevi ziyaretlerimizde engellilere ve engelli yakınlarına bakım yapmıştık. Hizmet eden arkadaş sayısı inanılmaz çoktu. Destek istediğimiz güzellik uzmanları birer personeliyle koşup gelmişti. Hem de öyle görünmek için değil canla başla çalışmak için. Arkadaşlarımız, isteyen tüm engelli ve yakınlarına kişisel bakıma ilaveten özel saç bakımı ve makyaj da yaptı. Bu bakımın yapıldığı engelli annesi olan bir hanım aynaya bakınca kalakaldı ve ağlamaya başladı. Ben de panik oldum yanlış bir şey mi yaptık, üzdük mü diye düşündüm. GUSİD Başkanı kıymetli Hocam Elif Şebnem TÜRE'ye durumu anlattım ve yardım istedim. Elif Hoca hanıma sarıldı sımsıkı. Sonra kadın kendini toparlayıp bize döndü ve "Ben kendimi ilk defa böyle gördüm. Sanki aynada başka biri var. Ben bu kadar güzel miydim?" deyince tabi duygusal anlar yaşadık.

Soru: Sosyal projelerde başarıyı nasıl tanımlarsınız?

Cevap: Sadece fotoğrafla değil aynı zamanda hayatla ve dönüşlerle ölçüyorum ben. Bir insanın hayatına dokunabiliyorsanız başarılısınızdır. Bizi arayanlar o kadar çok arttı ki. Huzurevlerinden sürekli telefon alıyoruz mesela; "Arkadaşlarınızla gelir misiniz? Yaşlılarımız yolunuzu gözlüyor," diye. Ben genelde sohbet etmeyi seven arkadaşlarımla huzurevi ziyaretlerine giderim. Her birimiz ayrı ayrı sohbet ederiz orada yaşayanlarla. Bir ziyaretimiz sırasında çokça fotoğraf çekildik. Yaşlılardan birinin "Herkes gelip fotoğraf çekip gidiyor," demesi çok içime dokundu. O çekilen fotoğrafları baslı olarak onlara tekrar getirip verdiğimde çok mutlu oldular. Aradan zaman geçince telefonum çaldı. Arayan hanım bizi huzurevine davet etti. Onları bekletmemek için arkadaşlarımı önden gönderirken ben de müzisyen arkadaşlarımı almaya gittim. Huzurevindeki arkadaşım arayıp; "Burada yaşlılardan biri elinde seninle çekildiği fotoğrafı herkese gösterip bunu da çağırın diyor haberin olsun, sohbet etmek istiyormuş," dedi.

Huzurevine vardığımda müdüre hanım huzurevindekilerin birlikte çekildiğimiz fotoğrafları duvarlarına astığını anlattı. Düşünebiliyor musunuz? Çocuklarını, sevdiklerini bekler gibi bekliyorlar bizi.

Soru: Gençlerin STK'lara yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap: İstek var ama yönlendirme yeterli değil. Gençler doğru alanla buluştuğunda mucizeler yaratabilir ki yaratıyorlar. Yönderlik edilmesi gerek. Düşünün ki bizler tüm kanalları zorladığımız halde sorunlarla karşılaşıyoruz. STK larda gönüllülere gerçekten çok ihtiyaç var. Mesela KAMU-DER İşitme Engelliler Komisyon Başkanı Hasan Hüseyin AYAZ neredeyse tüm etkinliklerimize katılım sağlayarak destek oluyor. Duyma engelli arkadaşlarla iletişim kurmada ise işaret dili tercümanı Mehtap AYKANAT her daim yanımızdadır. Bu vesile ile kendilerine buradan da teşekkür ediyorum.

Soru: Kadın odaklı çalışmalara bakışınız nedir?

Cevap: Kadını güçlendirmek, toplumu güçlendirmektir. Kadın yalnızca desteklenen değil, karar veren olmalıdır. Uçan Süpürge Film Festivalinde uzun yıllar aktif görev aldım. Uçan Süpürge Vakfı ve İrlanda Büyükelçiliği destekli yerel kadın muhabirler ağında iki dönem kadın sorunlarına yönelik haberler hazırladım. Kolektif yazarlık atölyelerinde ortak havuzda neler yaşandığını yakından görünce farkındalığım daha da arttı. Bu çalışmaların geniş bir kitleye yayılması asıl önemli konu.

Soru: Sosyal sorumluluk ile kariyer arasında nasıl bir denge kuruyorsunuz?

Cevap: Ben bu ikisini hiçbir zaman ayırmıyorum. Sosyal sorumluluk kariyerimi daha da anlamlı kılıyor çünkü.

Soru: STK'larda liderlik nasıl olmalı?

Cevap: Yukarıdan bakan değil, birlikte yürüyen bir liderlik anlayışı olmalı. Bu konuda uzun yıllar radyo programı yaptım. Sivil Söyleşi isimli radyo programıma STK başkanlarını ve üyelerini konuk ettim. Bu konuda farkındalık oluşturmak için elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

Soru: STK'ların toplumu dönüştürme gücü sizce nedir?

Cevap: Devlet politikalarından daha hızlı farkındalık oluşturabilirler. Çünkü sahadadırlar. Sahanın gücü inanılmazdır. Sivil toplum çalışmaları yalnızca yardım etmekten ibaret değil; aynı zamanda birlikte iyileşmenin ve birlikte güçlenmenin bir yoludur.

Soru: Sizi en çok gururlandıran sosyal çalışma hangisiydi?

Cevap: Engelli bireylerin doğum günlerinde onlara özel düzenlenen organizasyonlar. Çünkü orada yalnızca mutluluk var. En son bir belediyede özel çocuklarımızın doğum gününe davet ettiğimiz pasta ustaları ile birlikte yaptığımız pastalarla doğum günü kutladık. Sarıldık, eğlendik, güldük ve oynadık el ele. Gerçekten inanılmaz bir tablo vardı. Pastaları yaparken öyle keyifliydiler ki. Ayrıca başka bir belediyede güzellik uzmanlarımızın desteği ile yüzlerce özel bireye kişisel bakım hizmeti verdik. GUSİD Başkanı Elif Şebnem TÜRE'nin de aktif çalıştığı etkinlikte duygusal anlar yaşadık. Bir engelli bireyin ayaklarında ciddi yaralar ve mantar vardı. Güzellik uzmanı arkadaşımız büyük özen göstererek tedavi düzeyinde destek verdi. Engelli birey yakınları bu hizmeti parayla bile alamadıklarını söylediğinde tüm emek verenlere tekrar tekrar teşekkür ettik.

Soru: Sosyal çalışmalar size ne kazandırdı?

Cevap: Empati, sabır, şükür ve insanı daha derinden anlama yetisi kazandırdı. Birlikte olunca dünyanın nasıl da güzelleştiğini gördüm. Her koşulda birlik olmamız ve yaralarımızı birlikte sarmamız lazım. Bir birlikte güzel ve güçlüyüz. Mesela bu ay üyesi olduğum İnsan, Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Başkanı Ahmet SANDAL ile Ümitköy Türk Telekom Anadolu Lisesinde öğrencilere bilgilendirici ve motivasyon dolu bir seminer gerçekleştirdik. Seminerde gençlerin hedef belirleme, sorumluluk bilinci, doğru iletişim, risk farkındalığı ve geleceğe hazırlık sürecinde dikkat etmeleri gereken konular üzerine hem deneyimlerimizi hem de tarihsel olaylardan örnekler vererek onların da aktif katılımını sağladık. Işıl ışıl gözlerle soru yağmuruna tuttular bizi. Öyle güzeldi ki hepsine ayrı ayrı dokunmak.

Bir kişiye bile ilham olabilsek ne mutlu.. Başka bir etkinliğimizde ise bağlama tutan minik ellerden oluşan bir ekibe sahne verdik. Ağa CEYLAN İlkokulundan kıymetli hocamız Eyüp DERDİYOK'un çalıştırdığı öğrencileri Mina Lalin PAŞA, Yamaç Tuğra PAŞA, Azra EROL, Mert YEŞİLYURT, Akın CUNİ, Osman Arda YILDIZ, Muhammed Faruk KÖSE, Burak BAŞOL, Mustafa Alp PAMUKOĞLU, Semih ÖZSUCA ve sınıf anneleri Özlem TAŞDEMİR PAŞA'ya sizin aracılığınızla tekrar çok teşekkür ederim. Bu minik ellerin sahnede nasıl devleştiğini gördük. Muhteşem bir andı. Öyle güzel bağlama çalıp türkü söylediler ki hepsi harikaydı. Çocuklarımızın anılarında yer alma düşüncesi bile inanılmaz bir his.

Soru: Çok yönlü biri olduğunuzu biliyoruz. 13 - 21 Aralık 2025 tarihleri arasında 42. Uluslararası TÜYAP kitap fuarında imza gününüz vardı. Bize biraz bundan bahseder misiniz?

Cevap: Elbette. Çok güzel bir deneyimdi. İnanılmaz bir keyifmiş kitap imzalamak. Çoğunluğu kadın yazarlardan oluşan iki kitabımız çıktı. Talep o kadar yoğundu ki fuarda ikinci hafta ikinci baskı yaptık. Henüz tek yazarlı bir kitabım yok. Germen yayınlarından çıkan Mastercamp yazarları ve Bookcamp Sanat Kulübü katılımcılarıyla kaleme aldığımız İS isimli kolektif kitapta "Yıl 2002" isimli öyküm var. Kitabımızın ismini "Hem karanlığın hem aydınlığın kapısı olan, hem yok eden hem doğuran... Doğasında ihtişamlı bir çelişki barındıran ateşi, kelimelerimizle söndürmeye çalıştık. Geriye "İS" kaldı," sözleriyle özetledi kitabımızı eğitmenimiz ve kıymetlimiz Yücel CÜRE. Edebiyatist yayınevinden "KUYU" isimli öykümün bulunduğu TERK isimli kolektif kitap için arınmanın hafifliğini, güven duygusunun eşsizliğini, birbirine sıkı sıkı sarılan kadınların tarifsiz güzelliğini ve görünmek için değil başarmak için verilen emeğin asla takdirsiz kalmayacağını, bir kez daha kitabımızla hatırlatan sevgili hocam Yücel CÜRE iyi ki varsın diyorum. Bu iki kolektif kitabın geliri Koruncuk Vakfı aracılığıyla eğitim bursuna bağışlanıyor.

Soru: Sayın Akyol başka yayınlarınız var mı?

Cevap: Evet var. Nobel yayıncılıktan "Kamu Kurumlarında İç Denetim Uygulamaları" isimli kitabın ilk bölümünü yazdım. Ayrıca Denetişim Dergisine kıymetli Hocam Dr. Nihat AKBULUT önderliğinde "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yapısında Kamu Kurumlarında İç Denetim Faaliyetlerinin Durumu" isimli makale yazdım.

III. Bilsel Uluslararası Truva Bilimsel Araştırmalar ve İnovasyon Kongresi, III. Uluslararası Kamu İç Denetim Kongresi ve I. Uluslararası Felsefi Danışmanlık Kongresi (ASBÜ ve Felsefi Danışmanlık Derneği) Kongresinde bildiri hazırlayıp sundum.

Soru: Son olarak gönüllülük yapmak isteyenlere ne söylersiniz?

Cevap: Bir şeyleri değiştirmek için büyük güce değil, büyük vicdana ihtiyaç var. Toplumsal sorumluluk bir tercih değil, ortak bir insanlık görevidir. Çünkü gerçek dönüşüm, birilerinin elini uzatmasıyla değil; herkesin sorumluluk almasıyla mümkün oluyor. Gönüllülük, merhametten önce adaletle, duygudan önce bilinçle şekilleniyor. Ve belki de en önemlisi: Toplumu değiştirenler, en çok kendini değiştirmeye cesaret edenlerdir.

Soru: Sayın Akyol bize röportaj verdiğiniz için İKTA-DER adına çok teşekkür ederim.

Cevap: Ben de teşekkür ederim. Sosyal sorumluluk konusunda hassasiyet gösterdiğiniz için.

Son söz: Alisa Çiçek Akyol'un sözleri, bize birliğin ve duyarlılığın nasıl kıymetli olduğunu gösteriyor. Kendisine ve ekibine çok teşekkür ederiz.

Büşra ERSÖZ
Üniversite Öğrencisi, Şair ve Yazar

K'âlem

K'âlem
Şaire, mutlak düşlemek yakışırdı .
Tefekkür etmeli, seyre dalmalı insan kainatı,
Ve anlamalı, anlam aramalı acziyetine.
Üç beş boğucu derdi, küçücük çay nehirleri,
Kendine umman yapmamalı.
Düşünmeli ve taşınmalı, alıp alıp gitmeli başını...
Bu arz-ı seyre dalmalı ve
anlamalı,
nedendir
yaratıldığını?

Kalbinin ortasında bir kutsî sevgi vardı,
Bir gün oldu
12si Temmuzun yahut 30'u Şubatın,
Dünya gözü ile seyre dalmadan bir kez bile,
kaybetti .
Gönül gözü ile muhabbet beslediğini,
insan
hiç
kaybeder miydi?

Şairin dediği oldu,
"Dilde sermayem, hakiki bir ah kaldı!"
Bir alem var ki oradadır zaten tüm vuslatlar .
Acıyı kâseye, şerbet diye koyanlar,
Herkese yetişip, kendinden kaçanlar...
Gündüz acı çekip, geceye uyanık kalkanlar.
Şairin dediğine yüreğimde yer gerek,
"Gitti ey dil, kimi sevdiysek canan diyerek!
Etmedik gerçi şikâyet, Yüce Ferman diyerek."

Av. İlayda AYASUN

Avukat ve Yazar

İş Hayatında Sessiz Şiddet: Mobbing, Güç ve Normalleşen Adaletsizlik

Modern çalışma hayatında şiddet artık bağırmaz. Emir vermez, tehdit etmez, kapıyı göstermez. Bunun yerine susar, bekler, görmezden gelir. Yetkiyi geri alır, sözü değersizleştirir, kişiyi işte tutarak işlevsizleştirir. Mobbing, tam da bu sessizlik içinde kök salar: iz bırakmadan yıpratan, adı konulmadıkça görünmeyen bir güç pratiği olarak.

Hukuki anlamda mobbing; işyerinde sistematik ve süreklilik arz eden, çalışanın kişilik haklarını zedeleyen davranışlar bütünü olarak tanımlanır.

Yargıtay içtihatlarında da mobbing, tekil bir fiil değil; zaman içinde süreklilik gösteren bir süreç olarak ele alınmaktadır. Ancak uygulamadaki gerçeklik, bu tanımın teknik sınırlarını aşar. Çünkü mobbing çoğu zaman bir eylemden ziyade, bir iklim oluşturur.

Normalleştirilen Tahakküm

Mobbingin en tehlikeli yönlerinden biri, mağdurun çoğu zaman yaşadığı şeyin adını koyamamasıdır. Üstten konuşmalar, küçümseyici tavırlar, baskıcı dil ve değersizleştirme; "amir–memur ilişkisi"nin doğal sonucuymuş gibi sunulur. Böylece tahakküm, disiplin; baskı ise yöneticilik olarak meşrulaştırılır. Bu noktada kişi yaşadığını bir hak ihlali olarak değil, katlanılması gereken bir hiyerarşi olarak görmeye başlar. Mobbing görünmezleşir; çünkü adaletsizlik olağan kabul edilmiştir. Oysa hukukun korumak istediği şey yalnızca iş düzeni değil, insan onurudur.

Türk Borçlar Kanunu'nun 417. maddesi işverene, işçiyi gözetme ve kişiliğini koruma yükümlülüğü yükler. Ancak adaletsizliğin normalleştiği yapılarda bu yükümlülük, çoğu zaman yalnızca metinlerde kalır.

Gücün Birbirini Koruduğu Yer

Mobbing çoğu zaman tek bir kişinin iradesiyle sınırlı değildir. Baskıyı uygulayan bir üst vardır; ancak o üstün de bir üstü bulunur ve bu güç zinciri çoğu zaman kendi içinde korunur.

Mağdur, "kimi kime şikâyet edeceğim?" sorusuyla baş başa kalır. Hukuki yollar teorik olarak açık görünse de, pratikte güç ilişkileri bu yolları işlemez hâle getirir. Bu noktada suskunluk, bir tercih değil; zorunlu bir geri çekilme biçimidir. Nitekim mobbing dosyalarında tanık deliline ulaşmanın zorluğu da büyük ölçüde bu korku ikliminden kaynaklanır.

İtibarsızlaştırma ve Algının Yönetilmesi

Mobbing her zaman açık çatışma üzerinden ilerlemez. Çoğu zaman daha etkili olan yöntem, kişinin çevresindeki ilişkilerin yavaş yavaş zehirlenmesidir. Bu noktada hedef alınan kişi artık yalnızca baskıya maruz kalmaz; aynı zamanda algı yönetiminin nesnesi hâline getirilir. Çalışma ortamında yaşanan sorunlar, tarafsız biçimde ele alınmak yerine seçilerek ve yeniden kurgulanarak başkalarına aktarılır. Kişinin yaşadığı problemler, kendi bakış açısından değil; baskıyı uygulayanların penceresinden anlatılır. Böylece sorun, sistemden koparılır ve kişinin kendisine yüklenir. Mağdur; çok konuşan, her şeye itiraz eden, memnuniyetsiz ve uyumsuz biri olarak etiketlenir. Oysa çoğu zaman yapılan tek şey, adaletsizliğe karşı söz almak ve yapılan işi sahiplenmektir. Ancak bozulmuş yapılarda bu sahiplenme, tehdit olarak algılanır.

Sosyal Dışlama: Sessiz ve Etkili Bir Şiddet Biçimi

Mobbingin en görünmez ama en yıpratıcı biçimlerinden biri sosyal dışlamadır. Ortak planlara dâhil edilmemek, bilgi akışının dışında bırakılmak, davetlerin ya hiç yapılmaması ya da bilinçli bir soğuklukla iletilmesi... Bunların hiçbiri tek başına büyük bir ihlal gibi görünmez. Ancak süreklilik kazandığında kişi, bulunduğu ortamda fazlalık olduğunu hissetmeye başlar. Daha ağır olan ise bu dışlamanın inkâr edilmesidir.

Davet edildiğinde dahi, bunun istenmeyen bir mecburiyet gibi yaşatılması; bakışlar, sessizlikler ve beden diliyle "burada olmaman gerekiyordu" mesajının verilmesi, mobbingin sözsüz ama son derece açık bir biçimidir. Bu noktada kişi yalnızca işte değil, sosyal bağlamda da izole edilir.

İlişki Kurmanın Cezalandırılması

Mobbing yalnızca hedef alınan kişiyi değil; onunla temas edenleri de kapsayacak şekilde genişler. Mağdurla konuşan, ona yakın duran ya da iletişim kuran çalışma arkadaşları da dolaylı baskıya maruz kalır. İş verilmemesi, görmezden gelinme ya da örtük mesajlarla çevre, yavaş yavaş geri çekilmeye zorlanır. Böyle bir ortamda insanlar adaletle değil, korkuyla hizalanır. Doğru olan değil; güçlü olan korunur. Kurum içi ilişkiler, etik değil hayatta kalma refleksiyle şekillenir.

Emeğin Değersizleştirilmesi Yoluyla Kurulan Baskı

Mobbingin en sinsi biçimlerinden biri, yapılan işin küçümsenmesiyle eş zamanlı olarak yüksek sorumluluk yüklenmesidir. İş, sözlü olarak "basit", "herkesin yapabileceği" olarak tanımlanır; ancak en küçük aksaklığın dahi hesabı sorulur. Sürekli ulaşılabilir olunması, her konuya hâkim olunması beklenir. İş önemsizdir ama hata affedilmez. Emek küçümsenir ama sorumluluk büyütülür. Bu çelişki, kişiyi sürekli bir yetersizlik duygusuna sürükler ve psikolojik tükenmişliği derinleştirir.

Yansımalı Mobbing:
Gücün Dolaylı Kullanımı

Mobbing her zaman doğrudan hedef alınan kişiye yönelmez. Asıl hedefe doğrudan müdahale edilemediğinde, baskı dolaylı yollarla kurulur. Çalışanın sorumluluğunda bulunan alt personel hedef hâline getirilir; yapılan işler aşağılanır, emek değersizleştirilir, psikolojik yıpratma üzerinden bir yıldırma süreci işletilir. Alt personelin yıpratılması, ona karşı sorumluluk hisseden yöneticiyi de doğrudan etkiler. Böylece mobbing, tek bir kişiyi değil; bir çalışma ilişkisini bütünüyle hedef alır. Bu, gücün en sessiz ama en etkili kullanım biçimlerinden biridir.

Kişiliğin Hedef Alınması ve Algı Çarpıtma

Mobbingin bir diğer yüzü, dil yoluyla kurulan baskıdır. "Çok alıngansın", "çok duygusalsın", "fazla hassassın", "adalet duygun fazla gelişmiş", "çok vicdanlısın" gibi ifadeler; yaşanan baskıyı davranıştan koparır ve kişinin karakterine yükler. Psikolojide algı çarpıtma olarak tanımlanan bu yöntem, kişinin kendi gerçekliğinden şüphe etmesine yol açar. Vicdan, merhamet ve adalet duygusu; birer erdem olmaktan çıkarılıp sorunlu özellikler gibi sunulur. Ahlaki kırılma, tam da burada başlar: Yetkinin emanet değil, üstünlük olarak görülmesiyle.

Hukukun Sınırında Mobbing ve İspat Sorunu

Hukuk fiili ve sonucu arar; mobbing ise çoğu zaman niyetle ve süreçle işler. Yazılı delilin nadir olduğu, tanıkların konuşamadığı bu yapılarda ispat, başlı başına bir mücadeledir. Yargıtay mobbingin her türlü delille ispatlanabileceğini kabul etse de, uygulamada mağdur çoğu zaman psikolojik ve sosyolojik bir eşitsizlikle karşı karşıya kalır. Bu nedenle mobbing davaları, yalnızca hukuki değil; insani bir sınavdır.

Hayatın Tamamına Yayılan Tahribat

Mobbing yalnızca iş hayatını tehdit etmez. Süreklilik arz eden baskı; özgüveni aşındırır, aile ilişkilerini zedeler, özel hayatı daraltır. Depresyon, anksiyete ve panik atak gibi rahatsızlıklar bu sürecin sık görülen sonuçlarıdır. Bu noktada alınan psikolojik ya da psikiyatrik destek, yalnızca iyileşmeye değil; yaşanan sürecin görünür kılınmasına da hizmet eder. Düzenli tedavi ve uzman değerlendirmeleri, mobbingin görünmeyen etkilerini hukuki zemine taşıyabilen önemli emarelerdir.

Sonuç Yerine: Normalleşen Adaletsizlik

Bir kurumda adaletsizlik tehlikelidir; ancak asıl yıkıcı olan, adaletsizliğin normalleştirilmesi ve uygulama hâline gelmesidir. Bu noktada haksızlık sorun olmaktan çıkar, kültüre dönüşür. Mobbing, tam da bu zeminde kök salar. Suskunluk makbul, itiraz sorunlu; vicdan ise fazlalık olarak kodlanır. Böyle bir düzende hukuk çoğu zaman sonuçla ilgilenirken, mobbing süreci yönetir. Gerçek mücadele, yalnızca dava açabilmek değil; adaletsizliğin normalleşmesine karşı durabilme cesaretidir. Çünkü adaletin yokluğu kadar, yokluğuna alışılması da yıkıcıdır.

Yazarın Not: Bu metin, mobbingi yalnızca bir iş hukuku sorunu değil; gücün ahlakla kurduğu ilişkinin bir sonucu olarak ele alan mesleki bir tanıklıktır.

Ali KÜÇÜKDAĞLI

Ankara İlahiyat Fakültesi Mezunu, Emekli Eğitimci, Şair ve Yazar, Dergimizin Başyazarı.

Tarumar

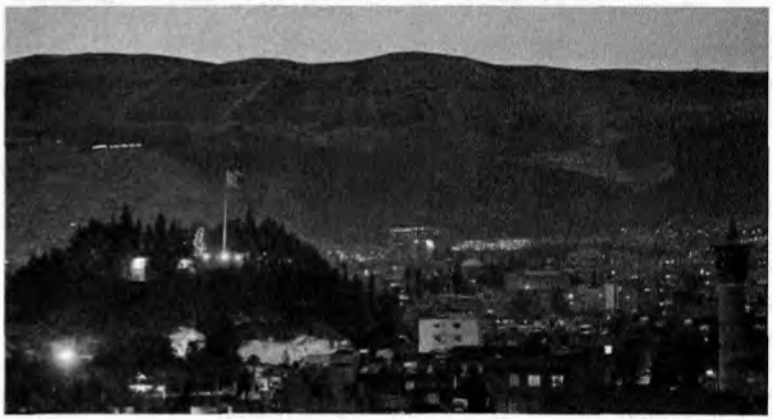

Kahramanmaraş.

Çok sevmiştim seni nazlı güzelim.
Ne yaptım ki sana intizar ettin.

Yüreğimi yaktın, figan ederim.
Sükut eylemeye bikarar ettin.

Yoksa gücendin mi vefasızlığa.
Derinden inledin, ah-u zar ettin.

Boynum bükük şimdi, mahzun gezerim.
Çilekeş gönlümü tarumar ettin.

Editörün Notu:

Bu şiir, Kahramanmaraş'ta doğup büyümüş olsa da memuriyet gereği, şehrinden oldukça uzun bir süre ayrı kalan bir öğretmenin şiiridir. O öğretmen Ali Küçükdağlı'dır. Kendisi bir Kahramanmaraş Sevdalısı olsa da şartlar gereği şehrine son zamanlarda gidip gelememektedir. Gidip gelemediği memleketi Kahramanmaraş'ta 6 Şubat 2023 tarihinde deprem olmuş ve Şairimiz, deprem sonrası memleketine mecburen gitmiştir.

Gittiğinde gördüğü manzara ve hüzün içerisinde bu kısa şiiri kaleme almıştır.

Netice olarak, bu şiir Kahramanmaraş'a olan büyük sevgi ve özlemin deprem sonrasındaki bir yansımasıdır.

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları (İKTA-DER) Derneği Faaliyetlerinden Kareler.

ARABAŞI YEMEĞİ VE SOHBET RPOGRAMI

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği (İKTA-DER) ile Yozgatlı İş İnsanı Tuncay Çiftçi ve Bakanlığımızda görevli Ferdi Dinçsoy ile Hacı Bayram Veli Camii Külliyesi içerisinde bulunan Şehzade Ocağı adlı tesiste birlikte organize ettiğimiz Yozgat'ın Meşhur Arabaşı Yemeği ile tatlı ve çay ikramı ile sohbet programına iştirak ederek bizleri onurlandıran tüm Dostlarımıza kalbi teşekkürlerimi arz ediyorum.

Soğuk bir Ankara akşamında Dostlarımızın sıcak yürekleri ve samimi sohbetleri ile ısındık.
Allah cümlenizden razı olsun.

Programdaki katkı ve destekleri için Tuncay Çiftçi ile Ferdi Dinçsoy Kardeşlerime tekrar teşekkür ediyorum.

İKTA Dergisi ile Yozgatlı Kardeşlerimizin müşterek katkıları ile gerçekleştirilen Arabaşı Yemeği ve Sohbet Programı sonrasında Nesim Ömeroğlu Hoca tarafından dua ve niyazda bulunuldu ve şehidler, gaziler, ecdadımız ile programa katılanların geçmişlerinin ruhlarına fatiha gönderildi. Allah (cc) kabul etsin.

KONYA'DA KURTULUŞ GÜNÜNÜ KUTLAMA VE DEPREM ŞEHİDLERİNİ ANMA PROGRAMI

Konya Kahramanmaraşlılar Derneğinin davetlisi olarak geldiğimiz Konya'da İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Yönetimi olarak "Kahramanmaraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunu kutlama ve Deprem Şehidlerimizi Anma" etkinliğine katıldık.

Konya'daki Hemşehrilerimiz bir de sürpriz yaptılar Gecede Depremi anlatan bir şiirim okundu.

Başta Dernek Başkanı Uğur Erzurum olmak üzere Konya'daki tüm Kahramanmaraşlı Hemşehrilerimize candan teşekkür ediyorum.

Başkan Uğur Erzurum ile Konya'daki tüm Kahramanmaraşlıları birlik ve beraberlik içindeki bu örnek çalışmalarından dolayı kutluyorum.

Konya Kahramanmaraşlılar Derneğinin davetlisi olarak geldiğimiz Konya'da "Kahramanmaraş'ın düşman işgalinden kurtuluşunu kutlama" etkinliği kapsamında izlediğimiz Kafkas Halk Oyunları Folklar Gösterisi muhteşemdi.

Bu folklar gösterisini sergileyen gençlerimizi tebrik ediyorum.

Konya Kahramanmaraşlılar Derneğinin davetlisi olarak geldiğimiz Konya'da ilk durağımız MİSMAR Marketler Zinciri Yönetim Merkezi.

Yetkililer ile görüştük. İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Yönetimi olarak hem Derneğimizi ve hem de Dergimizi tanıtıyoruz.

Haydi hayırlısı

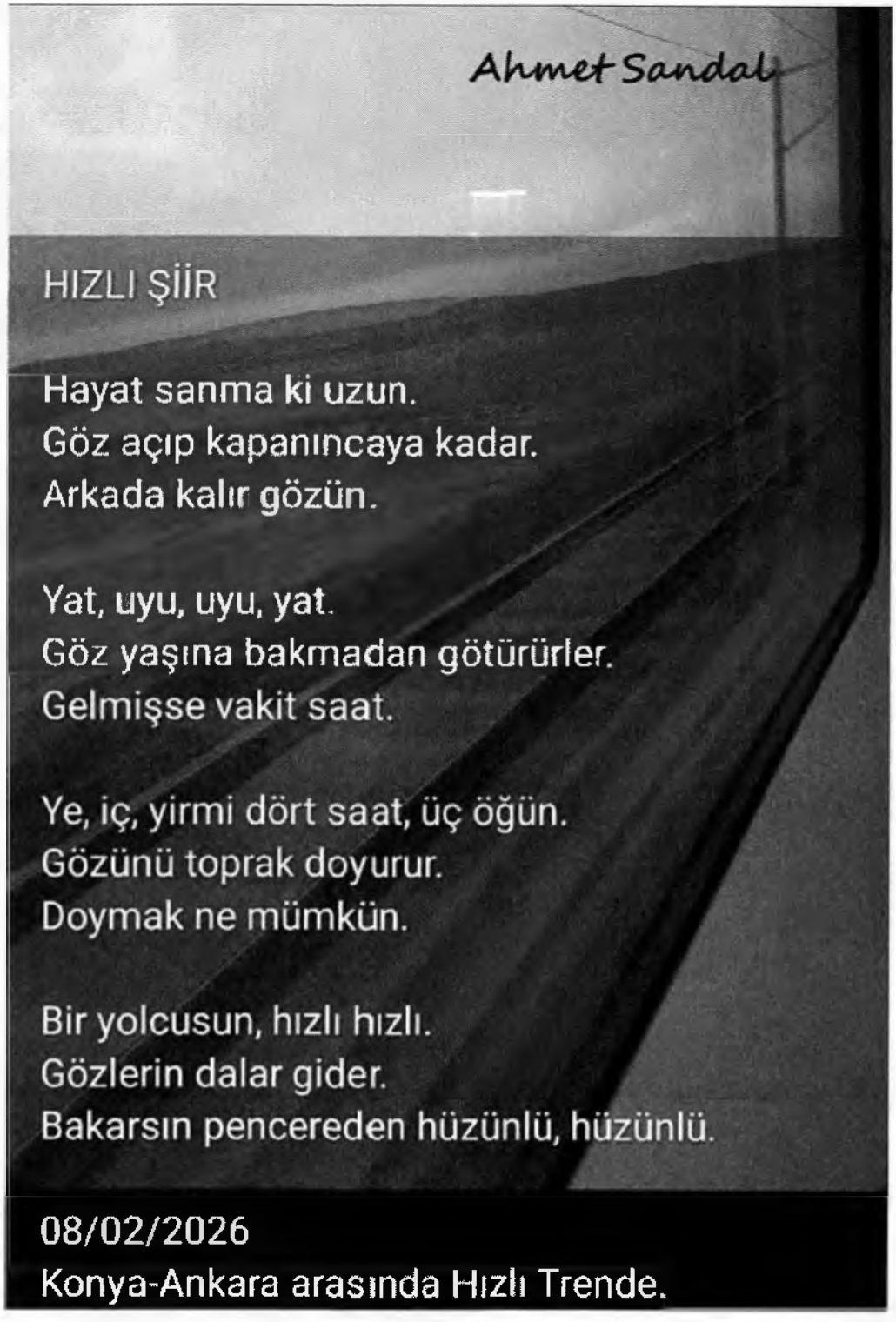

Konya'ya Derneğimizi temsilen gittik ve dönüş yolunda şiir de yazdık.
"Ser'de şairlik" olunca, yollar Şair'e şiir için bir yol olur.

Güre Cumhuriyet Mahallesi, Orman Kampı Caddesi, No: 2 Edremit/BALIKESİR

0 266 384 60 60

adrinatermal

adrinahotel

adrina
termal hotel
health & spa
★ ★ ★ ★ ★

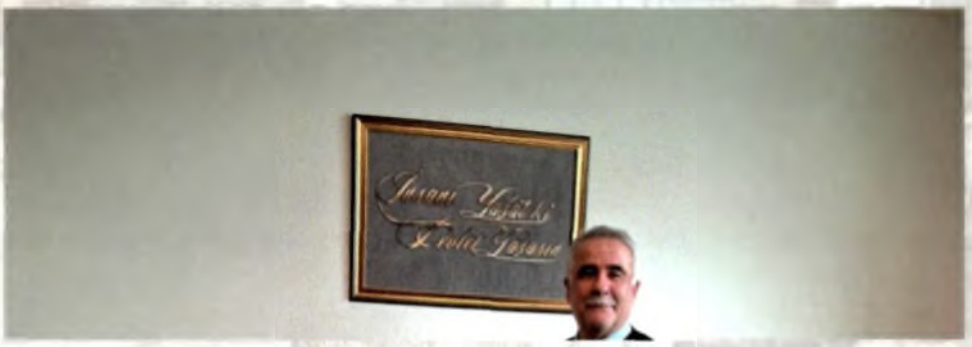

TEŞEKKÜR

Asrın Felaketi olarak da adlandırılan
6 Şubat Kahramanmaraş Depreminin
ardından deprem bölgesinde
455 bin 357 ev ve iş yerlerinin
kısa sürede yapılarak
Hak Sahiplerine teslim edilmesinden dolayı
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan
başta olmak üzere emeği geçen herkese,
Bakanından Milletvekiline,
Valisinden Belediye Başkanına,
Mühendisinden Memuruna, Ustasından İşçisine,
Müteahhidinden Bekçisine kadar herkese ayrı ayrı teşekkür ediyor,
bu çalışmaların hepsinin
Kutlu Ecdadımız Şeyh Edebali'nin
Devletimizin Kurucusu Osman Bey'e seslendiği
"İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın"
öğüdünün birer yansıması olarak görüyorum.

Allah (cc) cümlesinden razı olsun.
Allah (cc) bu Kutlu Devlete ve bu Asil Millete zeval vermesin.

Amin.

Ahmet SANDAL
İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği Başkanı